

SUKILĖLIAI, ŠAULIAI, SAVANORIAI

Vygantas Vareikis

ABSTRACT

The article is based on documents from the Lithuanian State Central Archive, memoirs and historical studies of Lithuanian authors. It is devoted to new historical investigations of the Klaipėda Uprising in 1923, its political preparation, the military operation itself, the role of the Lithuanian Riflemen's Union, the social position and place of origin of the Lithuanian volunteers. A list of volunteers, partisans and riflemen, who participated in the Klaipėda Uprising, is presented in the appendix for the first time.

KEY WORDS: Klaipėda uprising, Supreme Salvation Committee of Lithuania Minor, Lithuanian Riflemen's Union, Jonas Budrys-Polovinskas, Ernestas Galvanauskas, Vincas Krėvė, volunteers, Klaipėda Regional Army.

ANOTACIJA

Straipsnyje, remiantis Lietuvos centrinio valstybės archyvo medžiaga, lietuvių istorikų tyrimais, prisiminimais, apžvelgiama 1923 metų Klaipėdos krašto sukilimo problema, analizuojamas sukilimo politinis parengimas, karinė eiga, Lietuvos šaulių sąjungos vaidmuo, savanorių, dalyvavusių Klaipėdos operacijoje, socialinė sudėtis ir kilimo vieta. Pirmą kartą prieduose pateikiami šaulių, partizanų ir savanorių, dalyvavusių Klaipėdos operacijoje, sąrašai.

PAGRINDINIAI ŽODŽIAI: Klaipėdos sukilimas, Vyriausiasis Mažosios Lietuvos gelbėjimo komitetas, Lietuvos šaulių sąjunga, Jonas Budrys-Polovinskas, Ernestas Galvanauskas, Vincas Krėvė, savanoriai, Klaipėdos krašto armija.

*Doc. dr. Vygantas Vareikis, Klaipėdos universiteto
Humanitarinių mokslų fakulteto Istorijos katedros vedėjas
Herkaus Manto g. 84, LT-92294 Klaipėda
El. paštas: vygantas.vareikis@ku.lt*

1923 metais įvykęs Klaipėdos krašto užėmimas iki šiol sulaukia istorikų, publicistų ir plačiosios visuomenės (bent jau Klaipėdoje) dėmesio. Sausio 15-oji Klaipėdoje minima kaip išskirtinė data, formuojanti Klaipėdos miestiečių kultūrinį bendrumą. 2006 m. tarp istorikų ir politikų kilo diskusijos dėl Lietuvos Seimo nutarimo įtraukti sausio 15 dieną į Lietuvos atmintinų dienų sąrašą. Šių diskusijų objektu tapo ne pačių 1923 metų įvykių Klaipėdoje interpretacija, bet jos atskleidė dažnai prieštaringas nuomones visuomenėje. Iki Antrojo pasaulinio karo istoriniai debatai tarp vokiečių ir lietuvių tyrinėtojų kildavo dėl Klaipėdos krašto sukilimo¹ legitimumo ir dėl to, ar Klaipėdos užėmimas teisiškai buvo veiksnus aktas. Teisiniai Klaipėdos krašto sukilimo aspektai vėl įgavo politinį atspalvį XX a. pabaigoje, kuomet kai kurie Sovietų Sąjungos politikai bandė ieškoti papildomų argumentų siekdami išlaikyti Lietuvą Sovietų Sąjungos sudėtyje. 1923 m. Klaipėdos sukilimas, Ambasadorių konferencijos 1923 m. vasario 17 d.² nutarimas perleisti Klaipėdos kraštą Lietuvos suverenumui ir 1924 m. pasirašyta Klaipėdos krašto konvencija buvo lemiantys politiniai ir teisiniai veiksniai, kurie įtvirtino Lietuvos suverenumą Klaipėdos krašte. Tad 1923 metų Klaipėdos krašto sukilimas buvo esminis ir svarbiausias įvykis, be kurio Klaipėdos krašto priklausomybė Lie-

¹ Nors Klaipėdos prijungimas buvo realizuotas Lietuvos vyriausybės iniciatyva ir lietuvių kariškių pastangomis, šiame straipsnyje bus vartojamas istoriškai nusistovėjęs „sukilimo“ terminas.

² ŽIUGŽDA, R. *Po diplomatijos skraiste. Klaipėdos kraštas imperialistinių valstybių planuose 1919–1924 metais*. Vilnius, 1973, p. 148–149.

tuvai nebūtų realizuota teisiniu pagrindu. Galima diskutuoti dėl žygio legalumo, tačiau pagal klasikinę filosofo ir juristo Carlo Schmitto apibrėžimą, „suverenas yra tas, kuris priima sprendimus ypatingose situacijose (*Ernsfall*)“³, tada, kai įprastinė teisė neveikia ir būtina realizuoti valios aktą, neturintį aiškaus teisinio apibrėžimo. Tada, kai tokia ypatinga situacija pasibaigia, galima vertinti šį įvykį iš įvairių pozicijų, tačiau lieka arba jį išsprasti į teisės normas, arba ant naujų praktinių pasekmių sukurti naują teisinį modelį.

Nors Klaipėdos užėmimas, Europos valstybių reakcija, parengiamieji Lietuvos pusės diplomatiniai ir kariniai veiksmai, dalyvių iš lietuvių pusės kiekybinė ir kokybinė sudėtis, vietos gyventojų laikysena paskutiniaus dešimtmečiais buvo gana plačiai tyrinėta, tačiau nauji faktai leidžia atskleisti tikslesnes žygio į Klaipėdą aplinkybes ir nustatyti, iš kur atėjo savanoriai, dalyvavę Klaipėdos operacijoje, ir kokia buvo jų socialinė sudėtis.

Kontroversijos ir diskusijos

Kartais ne tik istorikai, bet ir paties sukilimo organizatoriai bei dalyviai nesutardavo dėl lietuvių karinių pajėgų dalyvavimo, dėl Lietuvos šaulių sąjungos ir jos vadovų vaidmens organizuojant parengiamuosius sukilimo darbus, dėl Klaipėdos krašto gyventojų politinės orientacijos, dėl tikslaus karinėje operacijoje žuvusių lietuvių skaičiaus ir dėl savanorių, dalyvavusių sausio–vasario mėnesio įvykiuose Klaipėdoje priklausomybės – ar jie atėjo iš Didžiosios Lietuvos, ar buvo vietiniai gyventojai. Remiantis dokumentais ir šaltiniais yra įrodyta, jog žygį į Klaipėdą organizavo Lietuvos vyriausybė, o į Ypatingosios paskirties rinktinę Lietuvos Respublikos teritorijoje suburti „sukilėliai“ buvo perrengti Lietuvos kariai, šauliai ir partizanai⁴. Tačiau klausimas dėl sukilime dalyvavusių savanorių iki šiol buvo neaiškus.

Diskusijų dėl žygio į Klaipėdą organizavimo galime aptikti tiek išeivijos, tiek sovietinės Lietuvos, tiek atsikūrusios Lietuvos istorikų ir publicistų rašiniuose. Pasibaigus Antrajam pasauliniam karui emigracijoje atsidūrę Lietuvos politiniai veikėjai ir įvykių Klaipėdos krašte dalyviai išleido prisiminimus apie 1923 metų sukilimą Klaipėdos krašte. Vertėtų išskirti buvusio Lietuvos ministro pirmininko ir užsienio reikalų ministro Ernesto Galvanausko memuarus⁵, kuriuose jis neatskleidė visų aplinkybių nei apie sukilimo dalyvių karinę priklausomybę, nei apie sudėtingas derybas su Maskva ir Berlynu. Kai kurie emigracijoje gyvenantys autoriai manė, jog Lietuvos okupacijos sąlygomis atvirai kalbėti apie tikruosius Klaipėdos krašto užėmimo aspektus yra per anksti ir tai gali pakenkti Lietuvai. Dėl šios priežasties 1952 m. užrašyti Vinco Krėvės, kuris 1923 m. buvo Lietuvos šaulių sąjungos pirmininkas, prisiminimai stalčiuje gulėjo 40 metų⁶. 1969–1974 m. Pasaulio lietuvių karių veteranų mėnesiniame žurnale „Karys“ vyko karšta diskusija apie Klaipėdos krašto

³ SCHMITT, C. *Political Theology: Four Chapters on the Concept of Sovereignty*. Cambridge (Mass.), 1985, p. 13.

⁴ VAREIKIS, V. *Klaipėda XX amžiuje*. Klaipėda, 1993, p. 21–30; VAREIKIS, V. Klaipėdos krašto užėmimas. In *1923 metų sausio įvykiai Klaipėdoje* (Acta Historica Universitatis Klaipedensis, t. IV). Klaipėda, 1995, p. 35–40; *Klaipėdos kraštas 1920–1924 m. archyvuose dokumentuose* (Acta Historica Universitatis Klaipedensis, t. IX). Sud. S. POČYTĖ. Klaipėda, 2003; CHANDAVOINE, I. *Prancūzmetis Klaipėdos krašte ir kas po to (1920–1939)*. Vilnius, 2003; REZMER, W. Powstanie w Kłajpedzie w 1923 r. w świetle materiałów Oddziału II Sztabu Generalnego Wojska Polskiego. In *Baltijos regiono istorija ir kultūra: Lietuva ir Lenkija. Karinė istorija, archeologija, etnologija* (Acta Historica Universitatis Klaipedensis, t. XV). Sud. R. SLIUŽINSKAS. Klaipėda, 2007, p. 41–54.

⁵ GALVANAUSKAS, E. Kova dėl Klaipėdos. *Draugas*, 1961 01 21–02 04, Nr. 17–29.

⁶ KRĖVĖ, V. *Bolševikų invazija ir liaudies vyriausybė*. Vilnius, 1992, p. 94–111.

sukilimo aplinkybes⁷. Išeivijos autoriai negalėjo naudotis okupuotoje Lietuvoje likusiais archyviniais dokumentais, tad natūralu, jog išsiveldavo ir netikslumų bei klaidų.

Pirmasis sovietinėje Lietuvoje, nenukrypdamas nuo ideologinių kanonų apie Sovietų Sąjungos „palankią ir draugišką poziciją“ lietuvių tautai, kuria pasinaudojo „Lietuvos buržuazija, stiprindama savo klasinį viešpatavimą ir skleisdama „nacionalistines idėjas“, apie Klaipėdos krašto užėmimą, Ypatingąją rinktinę ir Lietuvos vyriausybės dalyvavimą, rašė Robertas Žiugžda⁸. Nepaisant to, jog R. Žiugžda atskleidė sukilimo organizavimo aplinkybes ir Lietuvos karinių pajėgų vaidmenį, kai kurie istorikai, remdamiesi Rudolfo Valsonoko darbu, išleistu 1932 m.⁹, tebesilaikė romantizuotos sukilimo aiškinimo versijos, stengdamiesi išskirti „savanorių iš Mažosios Lietuvos“ vaidmenį ir taip formuodami versiją, kad Klaipėdą „atsiėmė“ patys gyventojai, realizuodami Woodrowo Wilsono (Woodrow Wilson) 14 punktų principus, paremtus tautų apsisprendimo teise¹⁰. 1993 m. Klaipėdos universitete buvo organizuota mokslinė konferencija, skirta 1923 m. Klaipėdos sukilimui, kurioje Zenonas Butkus, Vytautas Žalys, Alfonsas Eidintas, Vygantas Vareikis, Alfredas Erichas Sennas (Alfred Erich Senn) atskleidė šio žygio organizavimo aplinkybės ir padarė išvadą, jog Klaipėdos krašto gyventojų sukilimo nebuvo, o kraštas buvo prijungtas prie Lietuvos didlietuvių pastangomis. Krašto gyventojai nesipriešino, o dalis jų ir pritarė Lietuvos bei Klaipėdos krašto sujungimui¹¹. Tačiau klausimas, kokią vaidmenį sukilime vaidino savanoriai, liko neatsakytas.

Klaipėdos krašto sukilimo parengimas

Pasibaigus Pirmajam pasauliniam karui Prancūzijos siekis sukurti buferines zonas apie Vokietiją, Rytuose ieškoti sąjungininkų, kuriuos vienytų vokiečių revanšizmo baimė ir siekis susilpninti „amžiną priešą“, atskiriant nuo jo teritorijas, kuriose gyveno kitos etninės grupės, nulėmė Paryžiaus taikos konferencijos teritorinius sprendimus. 1919 m. birželio 28 d. Versalio sutartimi Klaipėdos kraštas buvo atskirtas nuo Vokietijos ir laikinai perduotas Antantės žinion. Prancūzija, siekdama Lenkijos ir Lietuvos suartėjimo, pripažino lietuvių teises į Klaipėdos uostą, ateityje matydama šį kraštą Lietuvos ir Lenkijos valstybės sudėtyje. Nors Versalio sutartis atidėjo Klaipėdos priskyrimą Lietuvai, o lietuvių delegacija buvo nusivylusi šiuo sprendimu, galime konstatuoti, jog nutarimas dėl Klaipėdos krašto buvo palankus Lietuvai. Sudėtingą klausimą, kaip reikėtų realizuoti politinį ir teisinį krašto inkorporavimą į Lietuvos sudėtį, turėjo spęsti Lietuvos politikai.

1920 m. vasario 14 d. Klaipėdos geležinkelio stotyje išsilaipino nedidelė prancūzų įgula (21-asis Alpių šaulių pėstininkų batalionas), vadovaujama Antantės komisaro generolo Dominique'o Odry (Dominique Odry). Vasario 17 d. generolas Odry Klaipėdos kraštui administruoti bei valdyti paskyrė Darbo tautos (*Arbeitsausschuss*) prezidiumą ir pavadino jį Klaipėdos krašto direktorija. Generolui D. Odry, o nuo 1921 m. vyr. komisarui Jeanui Gabrieliui Petisné (Jean Gabriel Petisné) vis sunkiau sekėsi valdyti kraštą dėl lietuvių ir vokiečių nepasitenkinimo esama padėtimi, infliacijos ir kontrabandos plitimo. Vietinių gyventojų interesams atstovavo Vokiečių-lietuvių tē-

⁷ ŽIEDAS, A. Pluoštas kovotojų prisiminimų iš Klaipėdos krašto sukilimo. *Karys*, 1969, Nr. 1, p. 12–19; TAPULIONIS, J. Klaipėdos krašto atvadavimo „istorijos“. *Karys*, 1973, Nr. 5, p. 145–194; AUDRONIS, A. J. Kas paruošė ir vykdė 1923 m. sausio 15 d. Klaipėdos krašto sukilimą? *Karys*, 1979, Nr. 2, p. 45–51. ŽIEDAS, A. Klaipėdos krašto sukilimo istorija ir mitai. *Karys*, 1974, Nr. 1, p. 12–15.

⁸ ŽIUGŽDA, R. Op. cit., p. 126–134.

⁹ VALSONOKAS, R. *Klaipėdos problema*. Klaipėda, 1932, p. 88–112.

¹⁰ ŽOSTAUTAITĖ, P. *Klaipėdos kraštas 1923–1939*. Vilnius, 1992, p. 25–30.

¹¹ *1923 metų sausio įvykiai Klaipėdoje* (Acta Historica Universitatis Klaipedensis, t. IV). Klaipėda, 1995.

viškės sąjunga (*Der Deutsch-Litauischer Heimatbund*), kurios satelitinis darinys „Klaipėdos krašto laisvosios valstybės talkininkai“ (*Arbeitsgemeinschaft für den Freistaat Memelland*) 1921 m. gruodį surengė parą rinkimą Klaipėdos krašte. Vokiečių istoriko Ernsto Pliego (Ernst Plieg) teigimu, 54 329 gyventojai iš 71 856, t. y. 75,6%, turėjusių balsavimo teisę, pasisakė už laisvąją valstybę¹², tuo parodydami, kokiomis nelengvomis sąlygomis krašte teks veikti lietuviams.

Nuo 1922 m. pradžios Lietuvos politikai pradėjo galvoti apie Klaipėdos užėmimą ginkluotu būdu. 1922 m. vasario 13 d. Lietuvos atstovas prie Antantės valstybių Klaipėdoje Jonas Žilius rašte Užsienio reikalų ministerijai paragino užimti Klaipėdą jėga¹³. J. Žilius bene pirmas iškėlė idėją, jog organizuojant prijungimą reikėtų pasitelkti Lietuvos šaulių sąjungą. Į Klaipėdos kraštą pasiūsti žvalgai teikė informaciją apie vietinių gyventojų nuotaikas. 1922 m. rudenį būsimasis Ypatingosios rinktinės vadas Jonas Polovinskas apsilankė Klaipėdos krašte ir konstatavo, jog galimybės nuversti prancūzų kontroliuojamą direktoriją vietinių lietuvių pastangomis, net suteikus jiems pagalbą ginklais, yra menkos. Klaipėdos krašto prijungimas turėjo būti realizuotas Lietuvos valstybės pastangomis, įtraukus į jo organizavimą ištikimus šiai idėjai Klaipėdos krašto mažlietuvių veikėjus, susibūrusius į Prūsų lietuvių tautos tarybą.

1922 m. pagrindinis Lietuvos politikų dėmesys buvo nukreiptas į Vilniaus klausimo sprendimą, tačiau vis labiau aiškėjant, jog Vilniaus atsiėmimo galimybės dėl nepalankios tautinės padėties šiame krašte ir dėl tarptautinių Lietuvos pozicijų silpnumo yra labai miglotos, Lietuvos politikų dėmesys pamažu kryo į Klaipėdą. Kita vertus, 1922 m. Lenkija dėl teritorinių ginčų Silezijoje, santykių su Sovietų Rusija ir vidinių problemų (blogėjanti ekonominė padėtis, įtempti seimo rinkimai, prezidento Gabrielio Narutowicziaus nužudymas) mažiau dėmesio skyrė Klaipėdos klausimui, o lietuviai po Vilniaus krašto inkorporavimo į Lenkijos sudėtį nebegalėjo ramiai stebėti Lenkijos pozicijų stiprėjimo. 1922 m. antroje pusėje buvo pradėtos konsultacijos su Sovietų Rusija ir Vokietija dėl Lietuvos pozicijų sustiprinimo Klaipėdos krašte.

1922 m. rugsėjo 28 d. Lietuvos ministrų kabineto slaptame posėdyje buvo nutarta užimti Klaipėdą jėga. Anot E. Galvanausko¹⁴, šiame ministrų kabineto posėdyje nutarta „suorganizuoti vadinamą Klaipėdos krašto lietuvininkų sukilimą prieš vokišką direktoriją ir jos ramstį Petisnę, užimti Klaipėdos kraštą ir ginčo objektą paimti į Lietuvos vyriausybės rankas“. Ministrų kabinetas, pritaręs tokiam siūlymui, pavedė E. Galvanauskui rengti krašto užėmimą. Lietuvos generalinis štabas turėjo parengti konkretų sukilimo planą ir surasti karinį sukilimo vadą. Vėliau krašto apsaugos ministras į šį postą pasiūlė karo valdininką J. Polovinską. Tad visi sukilimo rengimo reikalai koncentravosi ministro pirmininko E. Galvanausko rankose. Atsakomybė, jeigu žygis nepavyktų, taip pat būtų tekusi jam, nes nesėkmės atveju nebuvo galima užtraukti pavojaus Lietuvos Respublikos institucijoms (seimui ir prezidentui) ir sukomplikuoti Lietuvos tarptautinės padėties.

Sukilimo naudai apsispręsti padėjo Lietuvos pripažinimas *de jure* ir preliminarus Ambasadorių konferencijos sprendimas Klaipėdos kraštą paversti laisvąją valstybe. 1922 m. gruodžio 18 d. Kaune buvo gauta žinia, kad Klaipėdos krašto likimą Paryžiuje Ambasadorių konferencijos paskirta Jules Laroche vadovauta komisija galutinai išspręs 1923 m. sausio 10 d.¹⁵ E. Galvanauskas nutarė pradėti intensyvų pasirengimą. Tą pačią dieną buvo paskelbta, kad Klaipėdoje susikūrė Vyriausias

¹² PLIEG, E. A. *Das Memelland 1920-1939. Deutsche Autonomiebestrebungen im litauischen Gesamtstaat*. Würzburg, 1962, S. 17.

¹³ ŽIUGŽDA, R. Op. cit., p. 101.

¹⁴ GALVANAUSKAS, E. Kova dėl Klaipėdos. *Draugas*, 1961 01 21, Nr. 17.

¹⁵ ŽIUGŽDA, R. Op. cit., p. 127.

Mažosios Lietuvos gelbėjimo komitetas (VMLGK), kurio pirmininku tapo Martynas Jankus. VMLGK nariais tapo Jurgis Streckys, Jurgis Lėbartas, Jonas Vanagaitis, Vilius Šaulinskis ir Jurgis Brūvelaitis. Komitetas vokiečių kalba išleido atsisaukimą į Klaipėdos krašto piliečius, pasirašytą J. Lėbaro, kuriame protestavo prieš „Klaipėdos krašto pavertimą Lenkijos kolonija“, pasisakė prieš laisvąją valstybę ir siūlė rinktis orientaciją į Lietuvą. Sausio mėnesį suintensyvėjo diplomatiniai kontaktai su Sovietų Rusija ir Vokietija, nuo kurių pozicijos nemaža dalimi priklausė Lietuvos žygio sėkmė.

Šaulių sąjungos vaidmuo

Į sukilimo rengimo operaciją buvo įtrauktas ir Lietuvos šaulių sąjungos pirmininkas (1922–1924) Vincas Krėvė, kuris vėliau nuopelnus dėl vokiečių nesikišimo į Klaipėdos reikalus priskyrė Lietuvos šaulių sąjungai. Tačiau, kaip matyti iš V. Krėvės atsiminimų, jis nieko nežinojo nei apie Ernesto Galvanausko pokalbius su vokiečių ir sovietų diplomatais, nei apie Ypatingosios paskirties rinktinės formavimą, nei apie generalinio štabo funkcijas operacijos metu, nes nepriklausė asmenims, kurie gautų ypač slaptus dokumentus. Tačiau Lietuvos šaulių sąjunga nebuvo pasyvi sukilimo dalyvė.

Atsiminimuose V. Krėvė rašė, jog aktyvus mažlietuvių politikas Erdmonas Simonaitis 1922 m. gruodį šaulių vadovų pasitarime pasiūlė organizuoti sukilimą „savais Didžiosios Lietuvos žmonėmis, suprantama, viską atliekant klaipėdiečių vardu“¹⁶. Šaulių sąjunga turėjo suorganizuoti ir reprezentacinį sukilimo komitetą iš patikimų Klaipėdos krašto lietuvių. E. Simonaičio pozicija, sulaukusi Šaulių sąjungos vadovybės pritarimo, sutapo su E. Galvanausko pozicija, pareikšta Šaulių sąjungos vadovams po pasitarimo Šaulių sąjungos būstinėje. E. Simonaitis teigė, jog sukilimą, prisidengusi klaipėdiečių vardu, savo pajėgomis turi imtis organizuoti Šaulių sąjunga¹⁷.

Nors V. Krėvės atsiminimuose galima rasti tam tikrų netikslumų, tačiau pasitarimas Šaulių sąjungos būstinėje Kaune tikrai buvo. 1923 m. lapkričio 15 d., praėjus aštuoniems mėnesiams po Klaipėdos operacijos, Šaulių sąjungos centro valdybos pirmininkas V. Krėvė visuotiniame Šaulių sąjungos būrių atstovų suvažiavime kalbėjo: „Grįžęs iš Paryžiaus konferencijos Simonaitis darė pranešimą, nurodydamas, kad Klaipėdos klausimas pralaimėtas: bus sudarytas „freišadtas“ 10 metų. Taigi Klaipėda mums atrodė kaip žūstanti. Tada sumanėme užimti patys, nieko nepralošę, galėjome išlošti. Čia, žinoma, reikėjo gauti iš klaipėdiečių pritarimą. Jų dalis mums pritarė, kiti – šnairavo“¹⁸.

Susitikime su Šaulių sąjungos vadovais E. Galvanauskas, anot V. Krėvės, išdėstė Ministrų Tarybos poziciją: „1. Ministerių Taryba nėra vieno nusistatymo dėl Klaipėdos krašto išvadavimo sukilimo keliu, todėl už šios rūšies įvykius nesiima atsakomybės ir palieka visą reikalą Šaulių sąjungos iniciatyvai. 2. Jei įvykiai iššauktų politinius nesusipratimus, Lietuvos valstybei pavojingus, iniciatoriai ir tariamo sukilimo vykdytojai gali būti suimti ir patraukti teismo atsakomybėn, kaip nusi Kaltę sauvališku ir drumstę Klaipėdos krašto ramybę. 3. Kadangi Šaulių sąjungos Tarybos narių skaičiuje yra atsakingi žmonės, Seimo nariai, tai Šaulių sąjungos vadovybės sumanymas turi būti vykdomas be Tarybos žinios, kad, politinėms komplikacijoms iškilus, įtarimai ir atsakomybė už žygį, ypač jeigu jis nepavyktų, nekristų ant Seimo. 4. Vyriausybė kol kas negali Šaulių sąjungai

¹⁶ KRĖVĖ, V. Op. cit., p. 97.

¹⁷ Ibid.

¹⁸ Visuotinio būrių atstovų suvažiavimo protokolai. *Lietuvos centrinis valstybės archyvas* (toliau – LCVA), f. 561, ap. 2, b. 391, l. 161.

suteikti paramos nei ginklais, nei lėšomis, [nei] išlaidas sumanymo padengti, – vis to atsargumo dėlei.“¹⁹ Žinant tolesnę Lietuvos vyriausybės ir kariuomenės veiklą, reikia konstatuoti, jog E. Galvanauskas nusiėmė dalį informacijos nuo šaulių vadovybės, siekdamas, kad kuo mažiau asmenų žinotų apie operacijos eigą ir jos rengėjus.

V. Krėvė rašė, kad jis, Šaulių sąjungos vadas Pranas Klimaitis ir kapitonas A. Džiūvė aplankė Berlyną ir, tarpininkaujant ukrainiečiams, buvo priimti Vokietijos sausumos kariuomenės (*Reichswehr*) vado generolo Hanso von Seeckto (Hans von Seeckt), kuris pritarė jų planui užimti Klaipėdą ir tokiu būdu atsispirti lenkų spaudimui.

1922 m. gruodį E. Galvanauskas iš J. Polovinsko, kuris 1922 m. lapkritį rinko žinias Klaipėdos krašte, gavo dar vieną patvirtinimą apie gyventojų nuotaikas. J. Polovinskas dar kartą patvirtino, jog vietos lietuviai sukilimo nerengs, prancūzų įgula Klaipėdoje priešinsis, o sukilėliai, „apsiginklavę vokiškais šautuvais“, turi ateiti iš Lietuvos²⁰.

1922 m. gruodžio 18 d. Šaulių sąjungos atstovas Klaipėdos kraštui A. Marcinkevičius-Mantautas Šaulių sąjungos vadui P. Klimaičiui parašė laišką apie padėtį Klaipėdos krašte, kuriame teigė, jog „po pokalbio su J. Brūvelaičiu tapo aišku, kad vieni klaipėdiečiai mažai ką galėtų padaryti, bet ir be jų apsieiti jokių būdu negalima“²¹. Negausia mažlietuvių parama buvo galima pasinaudoti organizuojant susirinkimus, kuriuose būtų pasisakoma už Lietuvą ir platinant atsisaukimus. Kita vertus, A. Marcinkevičiaus nuomone, padėtis Lietuvos siekių įgyvendinimui nebuvo palanki: nors palaikymo mitingus organizuoti Šilutėje pavykdavo, bet tokio mitingo organizavimas Klaipėdoje buvo neįmanomas. Formalaus revoliucinio organo – Vyriausiojo Mažosios Lietuvos gelbėjimo komiteto – nariai, pakvietę į pagalbą „brolius šaulius“, išvyko į Šilutę, nes Klaipėdoje buvo nesaugu.

Šaulių ir partizanų, kurie priklausė Šaulių sąjungos pavaldumui, būriai, turėję dalyvauti Klaipėdos operacijoje, buvo pradėti formuoti 1922 m. gruodį. 1922 m. gruodžio 20 d. beveik visi Šaulių sąjungos skyrių vadai atvyko į sąjungos būstinę Kaune vykusį slaptą pasitarimą²². Nuo 1922 m. gruodžio 30 d. į Kauną grupėmis su paskirtais instruktoriais pradėjo rinktis šauliai, kuriuos komandiriuodavo Šaulių sąjungos skyriai. Iš viso Kaune 1923 m. pradžioje buvo surinkti 700 šaulių iš visų rinktinių ir 18 karo instruktorių²³. Šauliai vėliau buvo siunčiami į Vilkaviškį, Kaišiadoris ir Panevėžį, kur po atrankos turėjo būti paskirti į tuo metu formuotą Ypatingosios paskirties rinktinę²⁴. Gruodžio pabaigoje devynių Šaulių sąjungos skyrių vadai pasiliko Kaune, kad vėliau galėtų tiesiogiai dalyvauti Klaipėdos operacijoje. 1923 m. sausio pirmosiomis dienomis į Kauną atvyko dar penkių skyrių vadai²⁵. 1922 m. gruodžio 30 d. sąjungos centro valdybos nutarimu buvo įsteigtas papildomas etatas – šaulys ypatingiems reikalams prie sąjungos viršininko, kuris turėjo koordinuoti šaulių veiklą Klaipėdos operacijoje²⁶. Juo tapo A. Marcinkevičius-Mantautas, emigracijoje išleidęs vertingus atsiminimus. Šaulių dalyvavimas Klaipėdos sukilime buvo pateikiamas kaip reakcija į

¹⁹ KRĖVĖ, V. Op. cit., p. 99–100.

²⁰ GALVANAUSKAS, E. Kova dėl Klaipėdos. *Baltija* 1989. Vilnius, 1989, p. 27.

²¹ Klaipėdos vadavimas: A. Marcinkevičiaus raštas, 1922 12 18. *LCVA*, f. 561, ap. 2, b. 4535, l. 125.

²² Gaunamų ir siunčiamų raštų dienynas. *LCVA*, f. 561, ap. 2, b. 228, l. 88.

²³ Klaipėdos vadavimas. *LCVA*, f. 561, ap. 2, b. 4535, l. 62.

²⁴ Klaipėdos vadavimas: Krašto apsaugos ministerijos generalinio štabo viršininko raštas Lietuvos šaulių sąjungos viršininkui, 1922 12 28. *LCVA*, f. 561, ap. 2, b. 4535, l. 121.

²⁵ Šaulių sąjungos skyrių vadai, dalyvavę Klaipėdos krašto atvadavimo kompanijoje. *LCVA*, f. 561, ap. 2, b. 4302, l. 45.

²⁶ *Ibid.*, l. 36.

1923 m. sausio 7 d. Vyriausiojo Mažosios Lietuvos gelbėjimo komiteto atsišaukimą „Broliai Šauliai!“, kuriame buvo prašoma pagalbos, motyvuojant tuo, kad „svetimšaliai pradėjo negirdėti mus spausti, neleidžia mums laisvai susirinkti, draudžia mums lietuviškus atsišaukimus bei lapelius plautinti, pagalios ima drausti net prabilti lietuviškai“²⁷. Svetimšalius, kurie Klaipėdos krašte spaudžia lietuvius, galima suprasti ir kaip vokiečius, ir kaip prancūzus.

Karinė operacija *manu militari*

1923 m. sausio 2–6 d. E. Galvanauskas su J. Polovinsku, Lietuvos atstovu Klaipėdoje J. Žiliumi ir E. Simonaičiu, kuris sėkmės atveju sutiko vadovauti Klaipėdos krašto direktorijai, suderino paskutines žygio į Klaipėdą detales. Tuo pat metu Kaune buvo suformuota Ypatingosios paskirties rinktinė iš 1079 narių (40 karininkų (11 iš 8-ojo pėstininkų pulko, 10 iš Karo mokyklos, 5 iš Karo milicijos mokyklos, 3 iš 1-ojo kavalerijos pulko, 2 iš Šaulių sąjungos, po 1 iš 5-ojo pėstininkų ir aviacijos pulkų ir 7 iš Generalinio štabo²⁸), 582 kareiviai ir 455 šauliai). Į šį sąrašą nėra įskaičiuoti trys karo valdininkai, rinktinės štabe ėję intendanto, išdininko ir raštvedžio pareigas, ir medicinos personalas – du gydytojai ir šeši sanitarai puskarininkiai. Rinktinei vadovavo ir ryšius su E. Galvanausku palaikė Jonas Polovinskas, tačiau karinius veiksmus krašte koordinavo rinktinės štabas, kuriam vadovavo kapitonas J. Tomkus, kadangi J. Polovinskas, būdamas žvalgybininku, neturėjo patirties vadovauti kariniams daliniams ir nemokėjo skaityti karinių žemėlapių.

Ypatingoji rinktinė buvo suskirstyta į grupes. 1-oji Klaipėdos grupė (405 Karo mokyklos, Karo milicijos mokyklos, 5-ojo pėstininkų pulko kareiviai ir karininkai, 125 Kaišiadoryse suformuoto šaulių būrio kovotojai); 2-oji Pagėgių grupė (193 8-ojo pėstininkų pulko kareiviai ir karininkai, 250 Panevėžyje suformuoto būrio šaulių); 3-ioji Šilutės grupė (23 5-ojo pėstininkų pulko kareiviai ir karininkai, 80 Vilkaviškyje sudaryto būrio šaulių).

1-oji grupė, kuriai vadovavo majoras Jonas Išlinskas-Aukštuolis, turėjo užimti Klaipėdą, 2-oji (vadas kapitonas Mykolas Kalmantavičius-Bajoras) – Pagėgius ir saugoti pasienį su Vokietija, o 3-ioji (vadas majoras Petras Jakštas-Kalvaitis) – užimti Šilutę (Šilutės policija dar prieš lietuvių akciją buvo mobilizuota Klaipėdos miesto gynbai). Rinktinė turėjo 21 kulkosvaidį, lauko ryšio priemones, 4 motociklus ir tris automobilius²⁹. Krašto apsaugos ministras Balys Sližys visus karius, išvykusios vykdyti ypatingosios užduoties, įsakė laikyti esančius atostogose³⁰. J. Polovinsko, vadovavusio Ypatingosios paskirties rinktinei, štabui priklausė vien Lietuvos kariuomenės karininkai, kurių pavardės buvo pakeistos, kad būtų panašesnės į vietos gyventojų. Pats J. Polovinskas tapo J. Budriu, štabo viršininkas, generalinio štabo karininkas J. Tomkus – Oksu, jo padėjėjas kapitonas P. Šarauskas – Juozapaičiu, štabo adjutantas kapitonas Pridotkas – Andreikiu, karininkas, atsakingas už ryšius ir susiekimą kapitonas Kynas – Bleiviu, komendantas leitenantas Kalėda – Kunkiu, karininkas, atsakingas už žvalgybą, leitenantas Senkus – Šilpa, intendantas Rūškys – Raukščiu, išdininkas Vodopalas – Kukučiu, o raštvedys Nenorta – Skribu³¹.

²⁷ Atsišaukimas „Broliai Šauliai!“, 1923 01 08. *LCVA*, f. 929, ap. 3, b. 423, l. 4.

²⁸ Aviacijos karininkas Ypatingojoje rinktinėje buvo Steponas Darius, 1933 m. kartu su Stasiu Girėnu žuvęs skrydžio per Atlantą metu.

²⁹ Vienas šarvuotas automobilis paliktas ties Sendvariu 1923 m. sausio 12 d., ir jame rasta kariška milinė leido prefektui G. Petisnė mesti Lietuvos atstovui Klaipėdoje J. Žiliumi kaltinimą apie Lietuvos karių dalyvavimą.

³⁰ Krašto apsaugos ministerijos raštas generaliniam štabui, 1923 01 08. *LCVA*, f. 929, ap. 3, b. 422, l. 34.

³¹ Ypatingojo paskyrimo rinktinei įsakymas Nr. 1, 1923 01 08. *LCVA*, f. 929, ap. 3, b. 422, l. 24.

1923 m. sausio 6 d. pirmieji Ypatingosios paskirties rinktinės būriai dviem ešelonais iš Kauno pajudėjo Klaipėdos pasienio link. Tuo pat metu visiems Lietuvos kariuomenės divizijų vadams buvo įsakyta sustiprinti budrumą, sutelkti didesnius rezervus ir stebėti Lenkijos kariuomenės veiksmus Vilniaus krašte³².

Oficialiai šiais ešelonais vyko „naujokai“ į pasienio punktus. Persirengiama civiliais drabužiais, kuriuos parūpino Šaulių sąjunga, buvo traukinyje, o vagonai su karieviškais drabužiais buvo paliekami Tauragės ir Kretingos stočių komendantų žinioje. 1923 m. sausio 9 d. Ypatingosios paskirties rinktinės 1-oji grupė atvyko prie Bajorų stoties, 2-oji – prie Lauksargių, o kitą dieną įsiveržė į Klaipėdos kraštą. Kad rinktinei būtų lengviau veikti, 8-ojo pėstininkų pulko 2-asis batalionas buvo atitrauktas nuo Klaipėdos krašto pasienio apsaugos į Kretingą, kur pasiliko iki operacijos pabaigos³³.

Kraštas buvo užimtas be ypatingų komplikacijų, vietos gyventojai laikėsi pasyviai ir kovoje prieš lietuvius nedalyvavo. Šilutė, Giruliai, Turalaukis, Pagėgiai buvo užimti be pasipriešinimo. Rimtesni susirėmimai Ypatingosios rinktinės laukė Klaipėdoje. Tačiau lietuvių jėgos buvo pranašesnės – 21-ajame Alpių šaulių batalione buvo apie 200 karių ir 20–25 kulkosvaidžiai. Mobilizuotoje krašto policijoje buvo apie 150 žmonių, prie kurių, Klaipėdos burmistro pašaukti, prisijungė apie 100 savanorių³⁴. Pagrindinės lietuvių pajėgos puolė Klaipėdą iš šiaurės, nes kareivinėse buvo įsitvirtinusi prancūzų igula, kuri, prasidėjus lietuvių žygiui, iškasė apkasų linijas, o E. Galvanaskas reikalavo kuo mažiau aukų iš prancūzų pusės. Verta pastebėti, jog J. Polovinskas nuolat pabrėždavo, kad jie nekariauja prieš „garbingiausiąją prancūzų kariuomenę“, o sukilo siekdami nuversti direktoriją, įvedusią nepakenčiamą politinį režimą³⁵.

1923 m. sausio 14–15 d. Klaipėdos operacijoje iš lietuvių pusės žuvo aštuoni kariškiai ir keturi šauliai. Vieni jų žuvo prie Sendvario sausio 14 d. naktį (kapitonas Eduardas Noreika, eiliniai Adolfas Viliūnas, Povilas Trinkūnas, Jonas Simonavičius, šauliai Jonas Pleštys ir Algirdas Jesaitis), kiti (leitenantas Viktoras Burokevičius, eilinis Jonas Petkus ir šaulys Flioras Lukšys) buvo nukauti užimant miestą ir prefektūrą sausio 15 d. Šaulys Antanas Ubavičius žuvo naktį iš sausio 15 į 16 d. prie Girulių geležinkelio stoties³⁶. Kitą dieną po sėkmingo žygio generalinis štabas įsakė visus sužeistus Lietuvos piliečius išgabenti į Lietuvą, nukautuosius palaidoti Klaipėdoje (vėliau žuvusieji vis dėlto buvo išvežti į Kėdainius), išvesti iš krašto reguliariosios kariuomenės dalis ir pradėti organizuoti kariuomenę iš vietinių gyventojų³⁷. Iš viso Klaipėdos operacijoje sausio–vasario mėnesiais dalyvavo 621 Lietuvos kareivis, 41 karininkas, 887 šauliai (kartu su partizanais, kurie veikė pasienio teritorijoje ir struktūriškai buvo pavaldūs LŠS) ir 243 savanoriai iš Didžiosios Lietuvos. Lietuvos kariai iš Ypatingosios paskirties rinktinės buvo išgabenti po sėkmingo žygio, tačiau šauliai ir savanoriai Klaipėdos krašto armijoje veikė iki jos likvidavimo vasario pabaigoje.

³² Generalinio štabo viršininko įsakymas, 1923 01 05. *LCVA*, f. 929, ap. 3, b. 425, l. 1.

³³ Generalinio štabo nurodymai dėl sienų apsaugos sustiprinimo Klaipėdos krašto pasienyje. *LCVA*, f. 929, ap. 3, b. 423, l. 169.

³⁴ Klaipėdos krašto savanorių armijos žvalgybos skyriaus santrauka, 1923 01 08–15. *LCVA*, f. 929, ap. 2, b. 929, l. 74.

³⁵ J. Budrio telefonograma generaliniam štabui, 1923 01 12. *LCVA*, f. 929, ap. 3, b. 423, l. 16.

³⁶ Klaipėdos operacijoje nukautųjų sąrašas. *LCVA*, f. 561, ap. 2, b. 418, l. 17.

³⁷ Generalinio štabo telefonograma 2 pėstininkų pulko vadui, 1923 01 16. *LCVA*, f. 929, ap. 3, b. 422, l. 149–151.

Savanoriai

Karių, šaulių ir partizanų sąrašai, esantys Lietuvos centriniame valstybės archyve, liudija neginčytiną jų priklausomybę vienai ar kitai struktūrai. Tačiau kas buvo tie savanoriai, kurie dalyvavo įvykiuose Klaipėdos krašte? Ar jie dalyvavo karinėje operacijoje, ar įžengė į kraštą jau po sausio 15 dienos? Ar tai buvo vietos gyventojai, ar Didžiojoje Lietuvoje suburti asmenys? Kartais teigiama, jog vietiniai gyventojai Ypatingosios paskirties rinktinės sudėtyje jau 1923 m. sausio 9 d. pradėjo karinį žygį Klaipėdos krašte. Taigi išeitų, jog vietiniai gyventojai nuo pat pradžių dalyvavo karinėje operacijoje. Nagrinėdamas šią problemą, V. Žalys nerado galutinio atsakymo, tačiau iškėlė svarbų klausimą – kada mažlietuviai prisijungė prie sukilėlių? Jis rašė, jog „klaipėdiškių, dalyvavusių akcijoje, skaičius – apie 300, pagalbininkų iš Lietuvos – apie 1050 (40 karininkų, 584 kareiviai, 455 šauliai). Taigi kas trečias „sukilėlis“ buvo vietinis. Vis dėlto šie duomenys tik iš dalies atspindi realų klaipėdiškių, įsijungusių į „sukilėlių“ gretas, skaičių, kadangi fiksuodami bendrą skaičių jie nepatikslinka, kada prisijungta – prieš ar po sausio 15 d.? Kol kas atsakyti į pastarąjį klausimą nebūtų lengva, nors yra pagrindo manyti, kad nemaža dalis iš minėtų 300 „sukilėlių“ tapo būtent po sausio 15 d. ir jų motyvai buvo toli gražu ne patriotiniai“³⁸. Archyvinių dokumentų analizė leidžia konstatuoti, jog į J. Budrio suorganizuotą Klaipėdos krašto armiją vietos gyventojai pradėjo stoti jau po sėkmingo sukilimo. Ypatingosios paskirties rinktinėje, kuri užėmė Klaipėdą, nei vietinių, nei atvykusių savanorių nebuvo. Tačiau savo vaidmenį savanoriai atliko.

Lietuvos centrinio valstybės archyvo Šaulių sąjungos fonde esantys šaulių partizanų ir piliečių sąrašai rodo, jog 243 savanoriai, suburti po Šaulių sąjungos priedanga prie Klaipėdos krašto ir vėliau tapę J. Budrio Klaipėdos krašto armijos nariais, buvo kilę iš Didžiosios Lietuvos. 64 savanoriai gyveno Kaune, 39 – Vilkaviškio apskrityje, 35 – Kėdainių apskrityje, 22 – Kretingos apskrityje, 18 – Panevėžio apskrityje, 15 – Trakų, 14 – Telšių, 11 – Šiaulių apskrityje, 10 – Mažeikių, 7 – Raseinių, 4 – Utenos, po 2 – Šakių ir Biržų-Pasvalio apskrityse³⁹.

Socialinės sudėties požiūriu daugiausia savanorių sudarė darbininkai (63), tarnautojai (45), moksleiviai (41, iš kurių net 23 buvo Dotnuvos žemės ūkio mokyklos mokiniai), valdininkai (36) ir ūkininkai bei jų vaikai („ūkininkaičiai“) (38). Kitų profesijų savanoriai buvo studentai (6), pirkliai (2), batsiuviai (2), mokytojai (2), po vieną – muzikantą, mechaniką, karo valdininką, milicininką, techniką, stalių, žurnalistą ir parduotuvės savininką. Jauniausiam savanoriui darbininkui Kaziui Mamikui iš Mosėdžio buvo 16 metų, o vyriausiam – staliui Zenonui Vosyliui iš Salantų valsčiaus – sukako 35 metai (žr. priedą – Lietuvos šaulių sąjungos vadų, etatinių tarnautojų, šaulių, partizanų ir savanorių, dalyvavusių Klaipėdos sukilime, sąrašą⁴⁰).

Klaipėdos krašto armija

Nepavykus surasti Klaipėdos krašto armijos narių sąrašų, negalima pasakyti, koks tikslus vietinių krašto gyventojų skaičius buvo įstojęs į armiją, kurią sausio 16 d. pradėjo formuoti J. Budrys. Klaipėdos krašto armija, kurią vasario mėnesį jau sudarė apie 1500 narių⁴¹, buvo margas darinys –

³⁸ ŽALYS, V. Klaipėdos prijungimas prie Lietuvos 1923 m. ir vietos lietuviai. In *1923 metų sausio įvykiai Klaipėdoje* (Acta Historica Universitatis Klaipedensis, t. IV). Klaipėda, 1995, p. 45.

³⁹ Šaulių, partizanų ir savanorių sąrašai: Šaulių sąjungos įsakymas Nr. 8. *LCVA*, f. 561, ap. 2, b. 4302, l. 70–76.

⁴⁰ Lietuvos šaulių sąjungos įsakymas Nr. 8, 1923 rugsėjo 21 d. *LCVA*, f. 561, ap. 2, b. 4302, l. 45–76.

⁴¹ VAREIKIS, V. Klaipėdos krašto užėmimas..., p. 38.

ją sudarė šauliai, Lietuvos savanoriai ir vietiniai Klaipėdos krašto gyventojai. Ne visi šauliai, vėliau įtraukti į sąrašus, dalyvavo karinėje Klaipėdos krašto užėmimo operacijoje sausio 10–15 dienomis. Tiesiogiai operacijoje dalyvavusios šaulių grupės 1923 m. sausio pabaigoje buvo išgabentos generaliniam štabui įsakius⁴². Po karinės operacijos prasidėjo intensyvios derybos tarp Ypatingosios Ambasadorių konferencijos komisijos Klaipėdai atstovų ir Lietuvos pusės, kurią papildė Lietuvos vyriausybės įgaliotinis Klaipėdai Antanas Smetona. Klaipėdos krašto armija turėjo būti ne tik naujosios valdžios (VMLGK) atrama, bet ir atlikti viešosios tvarkos palaikymo, o kai kada ir policijos funkcijas. A. Smetonai derybose su Ypatingosios Ambasadorių konferencijos komisijos Klaipėdai nariais susidarė išpūdis, jog didžiausiu argumentu šiose derybose būtų „stiprinti ir dauginti savanorius. Tik su tokiu argumentu komisija tesiskaitys manydama, kad už mūsų pečių stovi Rusija“⁴³.

Ambasadorių konferencijos siūsta komisija pareikalavo išvesti ginkluotąsias pajėgas iš Klaipėdos krašto ir atkurti buvusią tvarką. Vasario pradžioje, vykstant deryboms dėl direktorijos sudarymo, komisija spaudė sumažinti Klaipėdos krašto armijos skaičių. J. Budrys prašė generalinį štabą atsiųsti daugiau žmonių pakeisti „sukilėlius“. Į tai generalinio štabo viršininkas Gricius atsakė, jog neturi atliekamų pajėgų (ypatingo dėmesio reikalavo padėtis Vilniaus krašto pasienyje), bet pasiūlė fiktyviai išvedus šaulius ir savanorius iš Lietuvos juos slapta sugrąžinti atgal – „kombinuoti sudarant dvejus duris – per vienas išeinat, per kitas įeinat“⁴⁴. Taip pat paaiškėjo, jog Vyriausiasis Mažosios Lietuvos gelbėjimo komitetas yra neveiksnius organas. A. Smetona pokalbyje su E. Galvanausku skundėsi, kad „labai blogai, kad į Gelbėjimo komitetą prilenda visokių patarėjų iš Didžiosios Lietuvos ir visokių korespondentų. Posėdžiai virsta mažų kermošiumi. Turėdamas tatau aki-vaizdoje aš laikau atsargesniu daiktu tenai nesilankyti, nors buvau ir kviečiamas“⁴⁵.

Vietinių krašto gyventojų stojimo į Klaipėdos krašto armiją dinamika buvo tokia – 1923 m. sausio 19 d. savanorių buvo 160, sausio 22 d. jų padidėjo iki 227, o sausio 24 d. – iki 317, iš kurių 40 buvo pašalinti kaip neištikimi⁴⁶. Sausio 20 d. J. Budrys pranešė, jog yra įvesta bendra uniforma (kuri turėjo sudaryti geresnį išpūdį vietos gyventojams): 1000 komplektų (arba bent pusė šio skaičiaus) uniformų, žieminių kepurų, kelnų, batų, diržų, durtuvų iki sausio 22 d. nakties, kad taip pasirengus būtų galima sutikti Nepaprastosios Ambasadorių konferencijos komisijos Klaipėdai narius⁴⁷. Sausio 28 d. karo atašė prie Lietuvos vyriausybės ypatingojo atstovo Klaipėdai majoras B. Jakutis pranešė, jog uniformuoti savanoriai daro geresnį išpūdį, bet „visgi yra menkučių vyrų; nesusipratimų tuo tarpu savo elgimosi nesudarė <...> daug, žinoma, yra trūkumų, svarbiausias – tai mažai karininkų. Mano nuomone, reikėtų pritraukti daugiau inteligentiškų karininkų, o kareivių tai daugiau stipresnių ir disciplinuotų“⁴⁸.

⁴² J. Budrio telefonograma generalinio štabo viršininkui, 1923 01 23. *LCVA*, f. 929, ap. 3, b. 422, l. 507.

⁴³ Pasikalbėjimas Juzo aparatu tarp E. Galvanausko, A. Smetonos, A. Merkio ir P. Klimo, 1923 01 28. *Vyganto Vareikio asmeninis archyvas*. Telefonogramos su pasikalbėjimais tarp E. Galvanausko, J. Griciaus, B. Jakučio, A. Smetonos, A. Merkio, P. Klimo ir J. Budrio yra saugomos *LCVA*, f. 383, ap. 7, b. 427, 428, 429. Autorius šių dokumentų kopijas gavo iš ilgamečio „Kario“ redaktoriaus B. Raugo, kuris savo ruožtu jas buvo gavęs iš buvusio Lietuvos generalinio konsulo Niujorke (1936–1964 m.) J. Budrio-Polovinsko.

⁴⁴ A. Smetonos ir B. Jakučio telefonograma generalinio štabo viršininkui, 1923 02 08. *Vyganto Vareikio asmeninis archyvas*.

⁴⁵ Pasikalbėjimas Juzo aparatu tarp E. Galvanausko, A. Smetonos, A. Balučio ir A. Merkio, 1923 02 07. *Vyganto Vareikio asmeninis archyvas*.

⁴⁶ Šneideraičio raportai generalinio štabo viršininkui, 1923 01 19–24. *LCVA*, f. 929, ap. 3, b. 422, l. 212, 235, 246–247.

⁴⁷ GENIENĖ, Z.; ŽUKAS, J. *Kova dėl Klaipėdos. 1923-ieji*. Katalogas. Klaipėda, 2003, p. 127.

⁴⁸ B. Jakučio raportas generalinio štabo viršininkui, 1923 01 28. *LCVA*, f. 929, ap. 3, b. 422, l. 263.

Verta pažymėti, jog vietiniai gyventojai į J. Polovinsko armiją stojo ne tiek dėl patriotizmo, kiek vedami pragmatinių motyvų. Jiems buvo garantuota tarnyba 6 mėnesiams ir alga – po 2 litus per dieną be maitinimo arba 80 centų su maitinimu. Ekonominės krizės sąlygomis krašte tai buvo pastovus uždarbis, tad dažnai į savanorius užsirašydavo bedarbiai. Kaip nurodė Krašto apsaugos ministerijos įgaliotinis Klaipėdoje ir savanorių verbavimo skyriaus viršininkas majoras Pranas Kaunas (slapyvardis P. Šneideraitis), „daugiausia savanoriai stoja pelno ieškodami. Patriotizmo beveik jokio, išskyrus keletą, kurie dirba atsakingą darbą“⁴⁹. Sausio pabaigoje vietinių savanorių skaičius padidėjo iki 340 žmonių, kadangi jiems buvo pažadėtos panašios lengvatos, kokios buvo žadamos nepriklausomybės kovų savanoriams. Klaipėdos savanorių pulke iš 8 kuopų iki 1923 m. sausio 25 d. tik viena buvo sudaryta iš vietinių gyventojų, o vėliau buvo suformuota dar viena.

Klaipėdos krašto armija ginklais, drabužiais, amunicija buvo aprūpinama iš Lietuvos. Rotacija vyko nuolat – šaulių ir savanorių pamainos, suformuotos Tauragėje ir Kretingoje, slapta naktimis pereidavo Klaipėdos krašto sieną, įsiliedamos į J. Budrio armijos gretas. Po dviejų trijų savačių pamainos būdavo keičiamos tokiu pat būdu. Pasienio šauliai iš Žemaitijos padarė blogą išpūdį 2-ojo pėstininkų pulko vadui P. Kubiliūnui, kuris vadino juos „kontrabandininkais“ ir prašė atsiųsti tik patikimus „aukštaičius“⁵⁰. Kadangi šaulių rotacija iš Lietuvos turėjo būti vykdoma slapta, visas susirašinėjimas vyko tik per generalinį štabą. Kartą apsirikę J. Vanagaitis ir A. Marcinkevičius nusiuntė telegramą į Užsienio reikalų ministeriją Šaulių sąjungos prašydami atsiųsti daugiau šaulių, tuo sukeldami ministerijos nepasitenkinimą dėl informacijos nutekėjimo.

1923 m. vasario 17 d. Ambasadorių konferencija paskelbė sprendimą dėl Klaipėdos perdavimo Lietuvos suverenitetui. Po trijų dienų prancūzų karinė įgula ir civiliai išėjo į karo laivą Klaipėdos uoste ir paliko miestą. 1923 m. vasario 26 d. Klaipėdos krašto armija buvo likviduota, o jos rikiuotės dalys perėjo atvykusio 7-ojo Žemaičių kunigaikščio Butėgidžio pulko vado žinion.

Literatūra

- 1923 metų sausio įvykiai Klaipėdoje (Acta Historica Universitatis Klaipedensis, t. IV). Klaipėda, 1995.
 CHANDAVOINE, Isabelle. *Prancūzmetis Klaipėdos krašte ir kas po to (1920–1939)*. Vilnius, 2003.
 GENIENĖ, Zita; ŽUKAS, Julius. *Kova dėl Klaipėdos. 1923-ieji*. Katalogas. Klaipėda, 2003.
Klaipėdos kraštas 1920–1924 m. archyvinuose dokumentuose (Acta Historica Universitatis Klaipedensis, t. IX). Sud. S. POCYTĖ. Klaipėda, 2003.
 REZMER, Waldemar. Powstanie w Kłajpedzie w 1923 r. w świetle materiałów Oddziału II Sztabu Generalnego Wojska Polskiego. In *Baltijos regiono istorija ir kultūra: Lietuva ir Lenkija. Karinė istorija, archeologija, etnologija* (Acta Historica Universitatis Klaipedensis, t. XV). Sud. R. SLIUŽINSKAS. Klaipėda, 2007, p. 41–54.
 PLIEG, Ernst Albrecht. *Das Memelland 1920-1939. Deutsche Autonomiebestrebungen im litauischen Gesamtstaat*. Würzburg, 1962.
 SCHMITT, Carl. *Political Theology: Four Chapters on the Concept of Sovereignty*. Cambridge (Mass.), 1985.
 VALSONOKAS, Rudolfas. *Klaipėdos problema*. Klaipėda, 1932.
 VAREIKIS, Vygantas. *Klaipėda XX amžiuje*. Klaipėda, 1993.
 VAREIKIS, Vygantas. Klaipėdos krašto užėmimas. In *1923 metų sausio įvykiai Klaipėdoje* (Acta Historica Universitatis Klaipedensis, t. IV). Klaipėda, 1995, p. 35–40.
 ŽALYS, Vytautas. Klaipėdos prijungimas prie Lietuvos 1923 m. ir vietos lietuviai. In *1923 metų sausio įvykiai Klaipėdoje* (Acta Historica Universitatis Klaipedensis, t. IV). Klaipėda, 1995, p. 41–50.
 ŽIUGŽDA, Robertas. *Po diplomatijos skraiste. Klaipėdos kraštas imperialistinių valstybių planuose 1919–1924 metais*. Vilnius, 1973.
 ŽOSTAUTAITĖ, Petronėlė. *Klaipėdos kraštas 1923–1939*. Vilnius, 1992.

⁴⁹ Šneideraičio raportas generalinio štabo viršininkui, 1923 01 23. *LCVA*, f. 929, ap. 3, b. 422, l. 246–247.

⁵⁰ 2-ojo pėstininkų pulko vado telefonograma generaliniam štabui, 1923 01 23. *LCVA*, f. 929, ap. 3, b. 422, l. 94.

INSURGENTS, RIFLEMEN, VOLUNTEERS

Vygantas Vareikis

Klaipėda University, Lithuania

S u m m a r y

The question of the Klaipėda Uprising has an important place in Lithuanian historiography. The resolution of the Klaipėda question depended to a large extent on the activist role of the Lithuanian government, which collaborated with Soviet Russia and Germany in this affair. During the uprising, Lithuania acted as a historical contributor for the first time in the 20th century. Poland's increased strength in the Baltic region was not welcomed in Lithuania, where annexation of Klaipėda by force was being considered by in early 1922. The final decision to seize the Klaipėda region by the Lithuanian Army and members of the Riflemen's Union was made during a meeting of the Lithuanian government in September 1922. The leaders of the Lithuanian Riflemen's Union contacted the German authorities and gained their approval for the annexation of the Klaipėda Region by Lithuania. In total, 621 Lithuanian soldiers, 41 officers, 887 riflemen and 243 volunteers from Lithuania took part in the operations in Klaipėda during January-February, 1923. The majority of the local population did not oppose the Lithuanian invasion. Only after the region was seized was a local Regional Army formed, but the majority of this militia was composed of Lithuanian volunteers. The Regional Army was disbanded in February 26, 1923 and some units were incorporated into the regular Lithuanian Army.

slaptoni.

Saulius Sąjungos Žemės
 8 A.
 Kaimas 1923 m. rugsėjo mėn. 21 dien.
 Bendroji Dalis

1. §
 Žemiau išvardytis Saulius Sąjungos skyrius
 vadus skaityti dalyvausiais Klaipėdos krašto at-
 vadaus kompozicijoje 1923 u. sausio - vasario mėn.
 ten pat nurodomi laikai:

Nr. eilės	Vardas	Pavardė ir Vardas.	kurio sky- riaus vadas	Laikas		Dienų skaičius	Protoba
				nuo	iki		
1.	Saulys	Jomšaitis Vytautas	I m. s. sk. v.	1922. XII. 31	1923. I. 27	27 d.	
2.	Vyr. lit.	Klibas Stasys	II "	1923. I. 27	1923. II. 8	12 d.	
3.	Saulys	Grybauskas Jonas	V "	1923. I. 9	1923. II. 5	27 d.	
4.	at. ka.	Nickalauskas Liusas	VI "	1922. XII. 28	1923. II. 3	36 d.	
5.	Saulys	Wondertis Feliksas	VII "	1923. I. 1	1923. II. 3	33 d.	
6.	"	Stasiulis Apolinaras	X "	1922. XII. 31	1923. II. 5	36 "	
7.	"	Nickunas Jonas	XI "	1922. XII. 26	1923. II. 10	46 "	
8.	"	Morkunas Pranas	XII "	1923. I. 8	1923. I. 28	20 "	
9.	"	Perys Antanas	XIII "	1923. I. 12	1923. I. 21	9 "	
10.	"	Statulis Karys	XIV "	1922. XII. 31	1923. I. 26	26 "	
11.	"	Ušimovicius Antanas	XV "	1923. I. 11	1923. I. 24	13 "	
12.	"	Smackeris Antanas	XVI "	1922. XII. 31	1923. I. 25	25 "	
13.	"	Jonokumantis Karys	XVIII "	1922. XII. 31	1923. II. 6	37 "	
14.	"	Venclouskas Adolfas	XIX "	1922. XII. 31	1923. II. 1	31 "	

23
Šulbini sąjunga Sąjungos etatinis tarnau-
tojas dalyvavusius Klaipėdos karo atvadavimo
kompanijoje 1923 met. sausio - vasario mėn.

Sl. nr.	Pavardė ir Vardas	Kokios Dalis	Atimamoji vieta bei ei- normoji pareiga	Pastaba
1.	Dabninskas Vladas	II ^{ro} sky.	kuopos vadas	
2.	Ramanauskas Antanas	II ^{ro}		
3.	Bonycas Vladas	V ^{to}	būrininkas	
4.	Montvila Jonas	"	raštuokys	
5.	Imkūnas Pranas	VI ^{to}	būrininkas	
6.	Spakauskas Stasys	"	"	
7.	Jarvas Bronius	VII	kuopos vadas	
8.	Demeta Stasys	"	"	
9.	Kirsinas Kazys	"	raštuokys	
10.	Alkurius Pranas	XII ^{to}	būrininkas	
11.	Bitinas Karolis	"	"	
12.	Linkaius Kasperas	XIV ^{to}	"	
13.	Šišūnas Stasys	"	"	
14.	Damnsis Pranas	"	raštuokys	
15.	Časkauskas Jonas	XV ^{to}	"	
16.	Pietėis Jonas	XVI ^{to}	būrininkas	
17.	Lieminis Stasys	XVII	kuopos vadas	
18.	Čarkus Kostas	"	"	
19.	Sileika Pranas	"	"	
20.	Piškauskas Kazys	"	būrininkas	
21.	Ortėia Stasys	"	"	
22.	Bugdonavičius Jonas	"	"	
23.	jaun. pust. Strečiūnas Jonas	"	"	
24.	Klimavičius Jonas	"	"	
25.	vyr. pust. Plekštys Jonas	XIX ^{to}	"	

33

Šelbin eksporto, importo, aplyvavimų Klaipėdos
krasto alvadaravimo kompanijoje 1923 metų sausio -
vasario mėn.

Ar. uila	Pavardė ir Vardas	kurio įmūlis buvo	Einamoji parcija.	Pastaba.
1.	Šukys Antanas	216 ^{to}	Būrio vaktas	
2.	Angilys Vincas	"	šaulys	
3.	Spakauskas Pranas	"	"	
4.	Paunas Pranas	"	"	
5.	Krikštaitis Alfonsas	"	"	
6.	Simulaitis Jonas	"	"	
7.	Lindzius Jonas	"	"	
8.	Krikštaitis Antanas	"	"	
9.	Šmauškas Antanas	"	"	
10.	Šaukaitis Jonas	166 ^{to}	"	
11.	Bažusėvičia Petras	"	"	
12.	Roederis Pranas	"	"	
13.	Šukaitis Kazys	"	"	
14.	Olmerovičia Abolitas	"	"	
15.	Žokas Jonas	"	"	
16.	Brakabauskas Jonas	51 ^{mo}	"	
17.	Plausimaitis Justas	262 ^{no}	"	
18.	Nikolaitis Justinas	"	"	
19.	Tamulevičius Jonas	196 ^{to}	Būrio vaktas	
20.	Jonikaitis Jonas	"	šaulys.	
21.	Šukaitis Jonas	157 ^{to}	"	
22.	Alincinskis Antanas	"	"	
23.	Apstinkevičius	"	"	
24.	Pilpaitis Jonas	"	"	
25.	Kasalius Justinas	"	"	
26.	Andriukaitis Petras	23 ^{čio}	Būrio r. bus sekret.	
27.	Čapėnas Jonas	36 ^{to}	šaulys	
28.	Šmivaitis Povilas	"	"	
29.	Pirinauskas Jonas	"	"	

30.	Brijūnas Afikas	36 ^{to}	Šaulys
31.	Korvelis Jonas	" ^{to}	Būrio vadovas
32.	Pinkšys Jonas	" ^{to}	Šaulys
33.	Korkinškis Kazys	"	"
34.	Grazys Vasilovas	"	"
35.	Gratkūnas Alfonsas	"	"
36.	Baliomis Antanas	"	"
37.	Bernotas Jozas	"	Būrio vadovas
38.	Lobralis Antanas	"	Šaulys
39.	Korvelis Bronius	"	"
40.	Štorkūnas Karolis	"	"
41.	Štorkūnas Antanas	"	"
42.	Kucma Fabijonas	"	"
43.	Spivicius Bronius	95 ^{to}	Būrio vadovas
44.	Kiobe Steponas	"	Šaulys
45.	Piršas Kazys	"	"
46.	Augutis Bronius	"	"
47.	Labankas Vladas	135 ^{to}	Būrio vadovas
48.	Pakalmis Stasys	134 ^{to}	Šaulys
49.	Antanėlis Antanas	"	"
50.	Lūdas Alfonsas	"	"
51.	Butvilas Jozas	"	"
52.	Lūdas Kazys	"	"
53.	Grudis Jonas	35 ^{to}	"
54.	Grudis Bronius	"	"
55.	Imprinas Jonas	"	"
56.	Alkys Jozas	"	"
57.	Kviklys Viktoras	"	"
58.	Imprinas Bronius	"	"
59.	Pinkštelė Povylas	"	"
60.	Parulis Petras	"	"
61.	Apdomaitis Antanas	135 ^{to}	"
62.	Imprauskas Pranas	"	"
63.	Jakšys Stasys	"	"
64.	Čelickaitis Petras	"	"
65.	Seibnis Stasys	229 ^{to}	"
66.	Lopauka Pranas	"	"
67.	Keravinas Jozas	"	"

68.	Lempertas Saulys	129 ^{to}	šaulys
69.	Qvarkimys ofluomas		
70.	Kruza Polikromas	125 ^{to}	šmėrių v. los F. kas
71.	Karlauskas Simas	"	" sekret.
72.	Saulys Antanas	"	šaulys
73.	Moliusis Karys	"	"
74.	Juska Pranas	"	"
75.	Exilimtas Felikas	"	"
76.	Sirosčius Spalesimas	"	"
77.	Limkus Jonas	"	"
78.	Angilis Jurgis	"	"
79.	Metkauskas Pranas	"	"
80.	Scripkauskas Vladas	"	"
81.	Kalmietis Linas	"	"
82.	Lomargis Jonas	"	"
83.	Velavicius Ignas	"	"
84.	Dramlauciūnas Jurgis	"	"
85.	Kenstavicius Antanas	"	"
86.	Spolays Vladas	151 ^{mo}	šmėrių vadas
87.	Petrakis Vincas	"	šaulys
88.	Mockus Linas	"	"
89.	Rentauskas Antanas	"	"
90.	Salimys Antanas	151 ^{mo}	"
91.	Spargus Modestas	"	"
92.	Minika Stasys	"	"
93.	Pracius Pranas	"	"
94.	Qedinkus Stasys	"	"
95.	Dmoflys Jurgis	"	"
96.	Upicius Kouras	"	"
97.	Baltikauskas Antanas	"	"
98.	Slazia Mikolas	"	"
99.	Grauchys Fortunatas	171 ^{mo}	"
100.	Vazys Petras	"	"
101.	Petrakis Pranas	"	"
102.	Vagminas Povilas	"	"
103.	Bortukevicius Karys	"	"
104.	Gejas Karys	"	"

105.	Menckus Vladas	171 ^{mo}	šaulys.
106.	Šačius Jonas	"	"
107.	Beimorius Vladas	"	"
108.	Zagorskis Nikodius	126 ^{to}	"
109.	Papajus Stasys	193 ^{to}	Būrio vadkas
110.	Štampalys Aleksas	"	šaulys
111.	Narichas Jonas	"	"
112.	Cepulis Jonas	"	"
113.	Štruickas Antanas	"	"
114.	Drukteinis Povilas	"	"
115.	Javickas Vladas	"	"
116.	Pistulis Jonas	160 ^{to}	Būrio vadkas
117.	Šugaitis Antanas	"	šaulys
118.	Šugaitis Jonas	"	"
119.	Šalimavicius Stasys	"	"
120.	Šugaitis Jonas	"	"
121.	Šugaitis Aleksas	"	"
122.	Štobins Jonas	"	"
123.	Jacevicius Stasys	"	"
124.	Šlaivinskas Vladas	"	"
125.	Valins Mikolas	127 ^{to}	"
126.	Gravars Aleksas	"	"
127.	Valavicius Petras	"	"
128.	Pranauskas Petras	"	"
129.	Bidlauskas Petras	"	"
130.	Štickas Antanas	"	"
131.	Berlys Antanas	"	"
132.	Vasiliauskas Povilas	"	"
133.	Papajus Leonas	"	"
134.	Štalsičas Antanas	"	"
135.	Paulikas Petras	"	"
136.	Paulikas Adomas	34 ^{to}	Būrio vadkas.
137.	Šuklevicius Petras	"	šaulys
138.	Špacilevicius Pranas	"	"
139.	Šmrevicius Pranas	"	"
140.	Šilpovas Sergijus	78 ^{to}	"
141.	Štickovicius Pranas	192 ^{ro}	Būrio vadkas
142.	Šupka Kazys	269 ^{to}	"

143.	Civilis Ignas	13 ^{to}	šaulys
144.	Liguonis Petras	"	"
145.	Vilkiuskas Mikolas	"	"
146.	Grakalas Petras	14 ^{to}	Boniv v.-bos sekret.
147.	Cepurnis Kazys	"	šaulys
148.	Abalonius Jonas	"	"
149.	Poluvis Eduardas	"	"
150.	Lyrys Jonas	"	"
151.	Prėinskas Pranas	"	"
152.	Samasiūnas Julius	38 ^{to}	Boniv vadas
153.	Upsiliauskas Šaulys	"	šaulys
154.	Šarka Vladas	"	"
155.	Kreivis Povilas	"	"
156.	Stotvilis Jonas	46 ^{mo}	Boniv v.-bos p.-kas
157.	Prinkevičius Pranas	"	šaulys
158.	Pociūnas Stasys	"	"
159.	Šebira Kazys	"	"
160.	Bravovrauskas Justas	"	"
161.	Gnscius Edoardas	"	"
162.	Prinkevičius Feliksas	"	"
163.	Prakauskas Ignas	"	"
164.	Strazdas Pranas	80 ^{to}	Boniv vadas
165.	Deingas Kazys	96 ^{to}	v.-bos sekret.
166.	Valančius Vintas	"	Boniv vadas.
167.	Miskinis Petras	"	šaulys.
168.	Bruzias Romualdas	"	"
169.	Vispekas Antanas	"	"
170.	Keturka Stasys	214 ^{to}	"
171.	Dilimėnas Andrius	252 ^{ro}	Boniv v.-bos p.-kas
172.	Ulka Silvestras	"	Boniv vadas
173.	Mačiūnis Jurgis	231 ^{mo}	šaulys.
174.	Štolia Pranas	"	"
175.	Augulis Meys	"	"
176.	Škteris Pranas	217 ^{to}	"
177.	Linkavičius Alfonsas	"	"
178.	Endriugavičius Meys	"	"
179.	Augustausk. Vytautas	"	"
180.	Šelpas Škaps.	"	"

181.	Morkūnas Stasys	217 ^{to}	šaulys.
182.	Grakanskas Stasys	"	"
183.	Vanagas Vladas	"	"
184.	Smolėlis Povylas	"	"
185.	Silėška Antanas	"	"
186.	Grėbliauskas Benadas	"	"
187.	Varasiūnas Jurgis	106 ^{to}	"
188.	Displaukys Bronys	"	"
189.	Koumoras Pranas	"	"
190.	Stasinskas Ignas	"	"
191.	Morkavicius Jonas	"	"
192.	Filipus Motijus	"	"
193.	Petraitis Vladas	66 ^{to}	"
194.	Rekis Jonas	"	"
195.	Spincius Albinas	24 ^{to}	Šimio vadas
196.	Krikstompas Jonas	173 ^{to}	Šimio v.-bos p.-kas
197.	Laštauskas Stasys	"	Šimio vadas
198.	Normantas Vladas	"	" v.-bos sekret.
199.	Alkomontas Jonas	"	šaulys
200.	Pušeika Stasys	"	"
201.	Morkys Antomas	"	"
202.	Gralkys Kazys	"	"
203.	Bžola Kazys	"	"
204.	Yakutis Antomas	"	"
205.	Ponkauskas Antanas	"	"
206.	Imonis Stasys	90 ^{to}	Šimio v.-bos rėdin.
207.	Drankša Stasys	"	šaulys
208.	Gegelevicius Vladas	"	"
209.	Piškus Jonas	"	"
210.	Lavoras Jonas	"	"
211.	Lalinas Jokubas	"	"
212.	Bulzevis Pranas	105 ^{to}	Šimio v.-bos p.-kas
213.	Morkūnas Jonas	"	šaulys
214.	Spūta Petras	132 ^{to}	"
215.	Kalinanskas Vladas	"	"
216.	Smbravius Jonas	"	"
217.	Skraupėlis Stasys	"	"
218.	Seliokas Vladas	241 ^{mo}	"

219.	Smekavičius Vincas	24/1 ^{mo}	caulys.
220.	Vasinskas Jonas	"	"
221.	Kulvinskis Vincas	"	"
222.	Vizbickas Stasys	"	"
223.	Krunkauskas Jonas	"	"
224.	Limbriskis Jonas	"	"
225.	Šlekys Jonas	"	"
226.	Spetkelys Linas	"	"
227.	Kaupaitis Jonas	27 ^{to}	"
228.	Jablonskis Bonaventuras	"	"
229.	Lemčianskas Eflimas	"	"
230.	Pauznanuskas Jonas	"	"
231.	Petika Jonas	"	"
232.	Harlaoveckas Jonas	110 ^{to}	"
233.	Mačiukas Kazys	"	"
234.	Jonkrata Petras	"	"
235.	Milčiūnas Jonas	"	"
236.	Bongoruda Jonas	"	"
237.	Vilimas Jonas	9 ^{to}	"
238.	Dauvidavičius Jonas	"	"
239.	Grimas Jonas	"	"
240.	Licauskas Stasys	98 ^{to}	"
241.	Mikolajavičius Jonas	"	"
242.	Pačkauskas Aleksa	"	"
243.	Štamaavičius Kostas	"	"
244.	Vižėnaitis Petras	"	"
245.	Antanavičius Jonas	"	"
246.	Daubrauskas Jonas	134 ^{to}	"
247.	Cesuavičius Antanas	"	"
248.	Žingys Jurgis	"	"
249.	Jamniauskas Jonas	"	"
250.	Česna Jonas	"	"
251.	Šabrys Jonas	"	"
252.	Bonaitis Jonas	"	"
253.	Frankas Albertas	254 ^{to}	"
254.	Ynska Antanas	175 ^{to}	Šonrio vadas.
255.	Varškievičius Franas	"	caulys.
256.	Bareisis Jonas	"	"

257.	Sedulka Antanas	1 ^{mo}	Būrio vadas.
258.	Žemaitis Kazys	"	šaulys
259.	Yagas Jonas	175 ^{to}	"
260.	Bakalauskas Antanas	"	"
261.	Strumskis Jonas	"	"
262.	Spundzevičius Petras	"	"
263.	Forvidas Stepas	280 ^{to}	"
264.	Berezinevičius Petras	"	"
265.	Golomnauskas Antanas	"	"
266.	Polivanas Jonas	"	"
267.	Lenortavičius Benys	181 ^{mo}	"
268.	Pinkomaras Domas	"	"
269.	Bakartis Vitas	"	"
270.	Sklemikas Pranas	"	Būrio v. los p. kas
271.	Gelbomgis Vladas	"	Būrio vadas.
272.	Pradevičius Jurgis	"	šaulys
273.	Sibiris Jonas	"	"
274.	Pinkevičius Jonas	"	"
275.	Liogepnėis Kazys	"	"
276.	Bilelis Jeronimas	"	"
277.	Spahaliauskas Domas	"	"
278.	Joniskis Pranas	"	"
279.	Elšbergas Stasys	164 ^{to}	Būrio vadas
280.	Storinkaitis Kazys	"	šaulys
281.	Kisielius Sgnas	"	"
282.	Čekas Vaclovas	"	"
283.	Spudriukaitis Vitas	"	"
284.	Spahaliauskas Domas	"	"
285.	Bralsys Pranas	164 ^{to}	"
286.	Yiekus Pranas	"	"
287.	Jonkauskas Jonas	"	"
288.	Vitkauskas Vladas	"	"
289.	Paulauskas Augustas	"	"
290.	Paulauskas Pranas	"	"
291.	Yorkeliūnas Antanas	"	"
292.	Jonas Pranas	"	"
293.	Linkus Jonas	"	"
294.	Quosinkaitis Biuras	"	"

295.	Normas Kazys	169 ^{to}	Būrio vadas
296.	Antas Leonas	"	šaulys
297.	Antas Micys	"	"
298.	Grailius Jonas	"	"
299.	Origastis Inceas	"	"
300.	Alsius Vimeas	"	"
301.	Šverkus Vimeas	"	"
302.	Mažauskas Stasys	206 ^{to}	"
303.	Rebkus Povylas	"	"
304.	Vasiulis Pranas	"	"
305.	Mačintas Antanas	"	"
306.	Būrickas Benadas	194 ^{to}	Būrio vadas
307.	Radiminas Antanas	17 ^{to}	"
308.	Poumamas Antanas	245 ^{to}	"šaulys"
309.	Gelbnojis Kazys	"	"
310.	Gelbnojis Inceas	"	"
311.	Algalaimis Benadas	164 ^{to}	Būrio vadas.
312.	Štekus Poumamas	"	šaulys
313.	Kasperaitis Stasys	"	"
314.	Pokus Vimeas	"	"
315.	Adaukėvičius Eduardas	76 ^{to}	Būrio v.-losp.-kas
316.	Mačiulaitis Inceas	"	sekr.
317.	Antanovičius Antanas	"	"šaulys"
318.	Būntis Kazys	"	"
319.	Praila Stasys	70 ^{to}	Būrio v.-losp.-kas
320.	Terensas Antanas	"	šaulys.
321.	Varšovanas Inceas	114 ^{to}	Būrio vadas
322.	Stanislovaitis Julius	126 ^{to}	"
323.	Simulinas Jonas	"	"šaulys"
324.	Piskiūnas Kostas	"	"
325.	Šuailys Petras	"	"
326.	Šokas Inceas	146 ^{to}	"
327.	Šnėdrijauskas Povilas	"	"
328.	Antanaitis Bronius	"	"
329.	Baniūnis Kazys	"	"
330.	Grimas Petras	"	"
331.	Cipkus Inceas	"	"
332.	Pažauskas Kostas	168 ^{to}	"

333.	Štikys Vincas	168 ^{to}	šaulys
334.	Lolius Viktoras	"	"
335.	Banius Adolfas	"	"
336.	Bernotas Petras	187 ^{to}	Bėrių v. b. p. k. s.
337.	Lilys Jonas	"	šaulys
338.	Lagūnas Stasys	"	"
339.	Morzas Jonas	"	"
340.	Monkevicius Jonas	"	Bėrių v. b. p. k. s.
341.	Paluckas Tomas	211 ^{to}	šaulys
342.	Ymchaitis Antanas	"	"
343.	Evagichys Jonas	"	"
344.	Valincvicius Vladas	"	"
345.	Liapi Antanas	3 ^{cio}	"
346.	Stanevicius Jonas	"	"
347.	Kaulaitis Tomas	"	Bėrių v. b. p. k. s.
348.	Strashevicius Jurgis	170 ^{to}	šaulys
349.	Krolinka Bronius	"	"
350.	Jonikas Stasys	119 ^{to}	"
351.	Piedenis Jonas	"	"
352.	Borkis Petras	250 ^{to}	"
353.	Gmėdinskas Povilas	"	Bėrių v. b. p. k. s.
354.	Pokas Jonas	"	šaulys
355.	Jarusauskas Pranas	"	"
356.	Venskis Pranas	"	"
357.	Piukus Jonas	"	"
358.	Kaliva Stasys	"	"
359.	Pranaitis Jonas	"	"
360.	Gmėlavicius Tadas	"	"
361.	Glopemis Antanas	"	Bėrių v. b. p. k. s.
362.	Virkutis Jonas	228 ^{to}	šaulys
363.	Ubravicius Antanas	+	"
364.	Domilevicius Antanas	"	"
365.	Šaulytis Plkys	202 ^{to}	"
366.	Žukauskas Stasys	"	"
367.	Viršilas Valys	176 ^{to}	"
368.	Bontkus Valys	"	"
369.	Rnepps Antanas	"	"
370.	Mockus Jonas	"	"

371.	Michus Lenoras	58 ^{to}	sausys
372.	Gonaitis Ferdinandas	"	"
373.	Olizubertas Mikas	"	"
374.	Paulauskas Linas	303 ^{ci}	"
375.	Ubravius oflekas	"	"
376.	Indakis Leonas	"	"
377.	Amigauchis Antanas	"	"
378.	Qaleckas Jonas	20 ^{to}	"
379.	Gmonauskas Petras	"	"
380.	Baltrukonis Inoras	"	"
381.	Saukaius Jonas	"	"
382.	Pracys Antanas	"	"
383.	Prabikis Inoras	22 ^{to}	"
384.	Jonlius Kazys	84 ^{to}	"
385.	Timora Antanas	"	"
386.	Montvila Inoras	"	"
387.	Gmmauskas Kazys	"	"
388.	Valenta Inoras	"	"
389.	Timora Vinas	"	"
390.	Babarskas Antanas	"	"
391.	Ravickas Antanas	"	"
392.	Pseudas Vinas	117 ^{to}	"
393.	Spulikas Eduardas	"	"
394.	Blavinas Bronius	"	"
395.	Blinskius Petras	"	"
396.	Ligonaitis Kazys	"	"
397.	Gmmauskas Antanas	"	"
398.	Leocys Kestus	"	"
399.	Macalaitis Vinas	49 ^{to}	"
400.	Yambuvius Antanas	"	"
401.	Misiunas Antanas	"	"
402.	Endukas Leris	56 ^{to}	sausys
403.	Bralika Inoras	"	"
404.	Branickas Petras	"	"
405.	Petuliomis Povilas	153 ^{ci}	"
406.	Linolkaitis Inoras	"	"
407.	Virbilas Pranas	"	"
408.	Kaujelis Inoras	195 ^{to}	"

409.	Šavinkas Vincas	195 ^{to}	šaulys
410.	Valinskis Antanas	"	"
411.	Kaukas Antanas	"	"
412.	Pavėla Kazys	"	"
413.	Grailius Antanas	186 ^{to}	"
414.	Paulauskas Stevas	150 ^{to}	Šimė v. bos p. kas
415.	Lermontas Antanas	"	" narys
416.	Vainoras Antanas	"	" vadas
417.	Indris Indris	"	šaulys
418.	Antulis Kostas	"	"
419.	Galobkas Stevas	"	"
420.	Pocius Pranas	33 ^{ci}	Šimė v. bos p. kas
421.	Paulauskas Jozas	"	šaulys
422.	Laurcekas Kazys	"	"
423.	Gedrimas Antanas	"	"
424.	Michalskis Pranas	"	"
425.	Prokis Jozas	"	"
426.	Agamiuskas Kostas	101 ^{mo}	Šimė v. vadas
427.	Vaitakis Jozas	"	" v. bos narys
428.	Samis Petras	"	šaulys
429.	Laukas Antanas	"	"
430.	Venchauskas Leonas	"	"
431.	Kysas Pranas	"	"
432.	Krbilcas Pranas	"	"
433.	Keičinskas Julius	"	"
434.	Papeika Pranas	77 ^{to}	Šimė v. vadas
435.	Pinda Vladas	"	" v. bos p. kas
436.	Ynagutis Vincas	"	šaulys.
437.	Šotvila Jozas	"	"
438.	Yazdauskis Kazys	"	"
439.	Erminas Antanas	83 ^{ci}	Šimė v. vadas
440.	Viskonutis Stevas	"	šaulys.
441.	Lenkauskas Endrius	"	"
442.	Krinksta Petras	"	"
443.	Benetis Leonas	"	"
444.	Sendrauskas Pranas	"	"
445.	Bertocius Jozas	"	"
446.	Alminas Adomas	113 ^{to}	Šimė v. bos p. kas

447	Vičius Jonas	113 $\frac{1}{2}$	Būrio vadas
448	Skurdauskis Kazys	"	įnulis
449	Polibaitis Jonas	"	"
450	Ramonauskas Vincas	"	"
451	Penknerius Pranas	"	"
452	Imbe Jonas	"	"
453	Lemelis Fortunatas	90 $\frac{1}{2}$	"
454	Šimigaile Jonas	"	"
455	Kvickinskas Jonas	"	"
456	Linkošius Antanas	185 $\frac{1}{2}$	Būrio vadas
457	Kasperavičius Papotys	"	įnulis.
458	Petrulponis Ignas	"	"
459	Linkošius Salys	"	"
460	Jilumas Aleksas	"	"
461	Sevika Antanas	"	"
462	Linkys Floras	"	"
463	Petrulponis Stasys	"	"
464	Ambrasika Vaclovas	"	"
465	Ambrasika Kazys	"	"
466	Arniūnas Stasys	"	"
467	Varkavičius Jokimas	"	"
468	Jonknevičius Stasys	"	"
469	Petrulis Stasys	100 $\frac{1}{2}$	Būrio vadas
470	Varčianuskas Pranas	265 $\frac{1}{2}$	" įnulis
471	Ričys Petras	"	"
472	Berankis Jonas	"	"
473	Žirgulytis Jonas	"	"
474	Cekavičius Alfonsas	"	"
475	Pilibauskas Vladas	"	"
476	Jonkūnas Vladas	145 $\frac{1}{2}$	"
477	Šulvinskis Vytautas	32 $\frac{1}{2}$	Būrio v. bos p. kas
478	Kasperavičius Antanas	"	" vadas
479	Anteckas Zigmas	"	" v. bos sekret.
480	Orantas Vincas	32 $\frac{1}{2}$	Būrio v. bos narys
481	Leleckas Ignas	"	įnulis.
482	Pimoleins Jonas	"	skirmininkas.
483	Šadūnas Jonas	"	"
484	Šiesmlevičius Kazys	"	"

60

485.	Žestaičius Jonas	31	10	šaulys
486.	Kalenča Sotėis	"	"	"
487.	Kuindrūsas Vinas	"	"	"
488.	Šadūnas Jonas	"	"	"
489.	Grigolas Petras	"	"	"
490.	Gracėlys Pranas	"	"	"
491.	Garskės Bronius	"	"	"
492.	Kilys Vladas	"	"	"
493.	Geleius Pranas	"	"	"
494.	Malūnckis Andrius	"	"	"
495.	Dešymas Jonas	"	"	"
496.	Gymkės Šlekyas	"	"	"
497.	Kartaunas Šaulys	"	"	"
498.	Čamelis Stasys	"	"	"
499.	Balkomijimas Stasys	"	"	"
500.	Čuknevičius Jonas	"	"	"
501.	Čiedrys Karys	"	"	"
502.	Lėlys Jonas	"	"	"
503.	Čičla Šlekyas	"	"	"
504.	Čelėdas Antanas	"	"	"
505.	Šmailys Pėkyas	"	"	"
506.	Lipčius Algirdas	"	"	"
507.	Čarbutas Rimolas	"	"	"
508.	Čartimavičius Vladas	"	"	"
509.	Čkudas Antanas	"	"	"
510.	Čavickas Petras	"	"	"
511.	Vilutė Jonas	"	"	"
512.	Čiomulys Edmundas	"	"	"
513.	Čartimaitis Vinas	"	"	"
514.	Čavickas Antanas	"	"	"
515.	Čičius Dionizas	"	"	"
516.	Čeraskas Jonas	"	"	"
517.	Čatijovaitis Mikodemas	"	"	"
518.	Čadopalas Švilas	"	"	"
519.	Čupelis Jonas	32	10	"
520.	Čnokis Vytautas	"	"	"
521.	Čmola Vinas	"	"	"
522.	Čakauka Martynas	"	"	"

523.	Vilutis Pranas	32 ^{ro}	šaulys
524.	Mickus Vincas	"	"
525.	Kristolaitis Antanas	"	"
526.	Pabarcius Vaclovas	179 ^{to}	šaukis v-bor p-kas.
527.	Georgija Jazys	"	vadas
528.	Mortušas Kazys	"	šaulys
529.	Freimanas Valteris	72 ^{ro}	"
530.	Impciauskas Valentinus	"	"
531.	Urbanavicius Pranas	"	"
532.	Ulianskas Petras	"	"
533.	Brastauskas Stasys	"	"
534.	Galumnis officys	"	"
535.	Možerka Jovcas	"	"
536.	Alisa Jovcas	"	"
537.	Kainys Antanas	"	"
538.	Paiglauskas Bronius	"	"
539.	Borciuskas Algirdas	"	"
540.	Paluckas Mikas	"	"
541.	Skalluska Petras	"	"
542.	Antanavicius Jovcas	"	"
543.	Aduskevicius Smietas	"	"
544.	Pašakausis Smilijus	"	"
545.	Grušauskas Bonas	"	"
546.	Polinis Leidorius	"	"
547.	Orniūnas Jovcas	"	"
548.	Pranklevicius Stasys	"	"
549.	Loickartis Stasys	"	"
550.	Baronauškas Šolofas	"	"
551.	Konokatavincius Vladas	"	"
552.	Yablonskas Jonas	"	"
553.	Peckmins Leonas	"	"
554.	Petrusis Petras	"	"
555.	Angelenicius Jofius	"	"
556.	Angelenicius Kostas	"	"
557.	Lepbirska Vladas	"	"
558.	Grachynas Kazys	"	"
559.	Angnstauskas Vytautas	"	"
560.	Sturas Antanas	"	"

561.	Leonas Pligiotas	72 ^{ro}	iankys.
562.	Kvietka Styras	"	"
563.	Zaleckis Stasys	"	"
564.	Benkus Marijonas	"	"
565.	Pačkauskas Kostas	"	"
566.	Vasutis Pligiotas	"	"
567.	Vokietaitis Vytautas	"	"
568.	Bojponoris Styras	"	"
569.	Antkentišius Klemensas	"	"
570.	Virgirda Jonoas	"	"
571.	Krinkšta Antanas	"	"
572.	Panevėžys Stasys	"	"
573.	Paarysas Jonoas	"	"
574.	Onoga Bonaventūras	"	"
575.	Indenskis Alkas	"	"
576.	Lipincas Petras	"	"
577.	Augomostas Dovydas	"	"
578.	Moreinkus Felikas	"	"
579.	Slisovaitis Jurgis	"	"
580.	Kumichs Jostas	"	"
581.	Douinas Styras	"	"
582.	Udrenins Antanas	"	"
583.	Stomovitchs Kazys	"	"
584.	Keturakis Jonas	"	"
585.	Stamnis Stasys	"	"
586.	Šimnas Stasys	"	"
587.	Šimkus Kazys	"	"
588.	Laukaitis Kazys	"	"
589.	Origaliūnas Benadas	"	"
590.	Virpša Vladas	"	"
591.	Šlavickas Antanas	"	"
592.	Amėanas Jurgis	"	"
593.	Šovoras Vladas	"	"
594.	Umboras Jonoas	"	"
595.	Krasauskas Petras	"	"
596.	Šlėmas Kazys	"	"
597.	Deikus Jostinas	"	"
598.	Kallauskas Jonas	44 ^{to}	"

599.	Viktoras Almonas	44 $\frac{to}{to}$	šaulys
600.	Zalanskas Povilas	"	"
601.	Reventas Antanas	"	"
602.	Varkūnas Almonas	"	"
603.	Epas Antanas	"	"
604.	Marčiūnas Antanas	"	"
605.	Aleksandavicius Ingris	"	"
606.	Reventas Petras	"	"
607.	Linaburgas Otto	"	"
608.	Epas Petras	"	"
609.	Stranavičius Kazys	52 $\frac{ro}{ro}$	"
610.	Romdas Jonas	"	"
611.	Simonaitis Antanas	"	"
612.	Kaptulius Vincas	"	"
613.	Pelkavicius Vaclovas	"	"
614.	Mikhaila Viktoras	"	"
615.	Prasivicius Jonas	"	"
616.	Kaltrušaitis Jonas	"	"
617.	Ciravicius Feliksas	"	"
618.	Knockornis Ingris	"	"
619.	Ulinauskas Kazys	"	"
620.	Kaupis Ingris	"	"
621.	Delnevičius Kazys	"	"
622.	Čaupjokas Jonas	253 $\frac{cil}{cil}$	Būrio vėplav
623.	Smekus Kazys	"	šaulys
624.	Smekus Teofilus	"	"
625.	Vingaitis Klevenas	"	"
626.	Vingaitis Marcelius	"	"
627.	Gasinskis Jonas	"	"
628.	Mačūnas Vincas	"	"
629.	Dimevičius Petras	152 $\frac{ro}{ro}$	"
630.	Prasivicius Aleksas	"	"
631.	Dobrevolskas Stasys	"	"
632.	Petruskas Leonidas	"	"
633.	Cirhaukas Ingris	"	"
634.	Zidnevicius Stasys	"	"
635.	Jonaitis Lionginas	18 $\frac{to}{to}$	"
636.	Epickys Petras	60 $\frac{to}{to}$	Būrio vėplav

637.	Polauskas Antanas	60 ^{to}	Antanas Antanas
638.	Šleimins Petras	"	Saulys
639.	Simoliūnas Ignas	"	"
640.	Libmays Jonas	"	"
641.	Ceponis Ignas	"	"
642.	Glitauskas Ignas	"	"
643.	Braska Mikas	162 ^{to}	Būrių vadas
644.	Maronis Kazys	"	Saulys
645.	Previnškas Ignas	"	"
646.	Klovinskis Jonas	"	"
647.	Maronis Ignas	"	"
648.	Keplalis Saplas	"	"
649.	Grigaliomis Povilas	138 ^{to}	Būrių vadas
650.	Klepolas Vladas	"	Saulys.
651.	Andas Ignas	"	"
652.	Butavičius Jonas	"	"
653.	Imbrauskas Petras	"	"
654.	Bitinas Povilas	"	"
655.	Savicius Eduardas	"	"
656.	Skvereckas Ignas	"	"
657.	Ceponis Pranas	"	"
658.	Marocka Ignas	"	"
659.	Kepis Jonas	"	"
660.	Imbravičius Antanas	16 ^{to}	"
661.	Olšauskas Jonas	"	"
662.	Povilonis Edmundas	"	"
663.	Prenps Leonas	"	"
664.	Verbergas Antanas	"	"
665.	Streiths Jonas	"	"
666.	Mockunas Simonas	"	"
667.	Mošoras Artūras	"	"
668.	Paugals Antanas	"	"
669.	Vasiliauskas Jonas	"	"
670.	Kakrys Petras	"	"
671.	Amblevičius Jonas	"	"
672.	Michulavičius Jonas	21 ^{mo}	Būrių vadas
673.	Michulavičius Petras	"	Saulys
674.	Antanaitis Gracas	"	"

675.	Blinkevičius Antanas	21 ^{mo}	Šaulys.
676.	Čiukūnas Stasys	"	"
677.	Čivinskis Petras	"	"
678.	Čapsys Jonas	25 ^{to}	"
679.	Čiškėnas Jonas	"	"
680.	Čikimaitis Kazys	"	"
681.	Čekas Kazys	25 ^{to}	"
682.	Čalkauskas Jonas	"	"
683.	Čontriusas Petras	28 ^{to}	"
684.	Čorohys Jonas	"	"
685.	Čuta Vilkas	"	"
686.	Čemolauskas Jonas	59 ^{to}	"
687.	Čiukimobas Jonas	163 ^{cu}	"
688.	Čliška Mairas.	"	"
689.	Čakalauskas Silvestras	163 ^{cu}	"
690.	Čiklomis Augustas	"	"
691.	Čuleškauskas Mironas	"	"
692.	Čerandauskas Ligmas	"	"
693.	Črobaitis Putanas	"	"
694.	Čepeska Jolius	"	"
695.	Čannulis Jonas	"	"
696.	Čarysas Vladas	"	"
697.	Čolinauskas Stasys	"	"
698.	Časkeliūnas Putanas	177 ^{to}	"
699.	Čonavičius Pranas	"	"
700.	Čimkomis Jonas	"	"
701.	Čupčiūnas Jonas	223 ^{cu}	"

66

4.3

Škelbiu sąrašą partizanų, stalyvairių
Klaipėdos krašto atvoklavimo kompanijoje
-1923 met. sausio-vasario mėn.

№	Pavardė ir Vardas	kuriuos partizanų grupės	Laipsnis ar ėmonė paveiga.	Pastaba
1.	Adulkaš Jozas	III ^{is} pėl. gr.	partizanas	
2.	Bikus Vincas	" " "	"	✓
3.	Cienas Leonas	" " "	"	✓
4.	Čaikauskas Jozas	" " "	"	✓
5.	Greicovius Antanas	" " "	"	✓
6.	Greicovius Petras	" " "	"	✓
7.	Imeckas Rajetonas	" " "	"	✓
8.	Laurinčiukas Antanas	" " "	"	✓
9.	Paškevičius Rajetonas	" " "	"	✓
10.	Pickovius Edegaras	" " "	brėžininkas	
11.	Prakstelis Viktoras	" " "	partizanas	
12.	Prakstelis Kazys	" " "	"	✓
13.	Biaušimis Jonas	" " "	"	✓
14.	Varoneckas Petras	" " "	"	
15.	Braknys Jozas	" " "	skyrininkas	
16.	Daugelėvičius Jozas	" " "	partizanas	
17.	Pacovius Vladas	" " "	"	
18.	Klevas Antanas	IV ^{is} " "	"	
19.	Korinkėvičius Leonas	" " "	"	
20.	Tranauskas Stasys	" " "	"	
21.	Kaciukevičius Kazis	" " "	"	
22.	Salivaika Pranas	" " "	"	
23.	Salivaika Vincas	" " "	"	
24.	Urbanavičius Petras	" " "	"	
25.	Ratkevičius Simas	" " "	"	
26.	Cesnėvičius Petras	" " "	"	
27.	Čerukevičius Vincas	" " "	"	
28.	Kraujalaidys Jonas	" " "	"	
29.	Šaulevičius Jozas	" " "	"	

30.	Varpikas Kazys	IV ^o pū. gr.	partizanas.
31.	Navickas Jonas	" " "	"
32.	Navickas Vincas	" " "	"
33.	Cesmlavicius Lidorius	" " "	"
34.	Bontys Elijus	" " "	"
35.	Novacas Jonas	" " "	"
36.	Lachuvicius Rokas	" " "	"
37.	Kaseta Jonas	" " "	"
38.	Valentukavicius Vincas	" " "	"
39.	Navickas Zigmas	" " "	"
40.	Vaitkinas Dominkas	" " "	"
41.	Alksnavicius Ignas	" " "	"
42.	Stakarcavicius Jonas	" " "	"
43.	Volungevicius Jonas	" " "	"
44.	Qulveli Ignas	" " "	"
45.	Amkevicius Ignas	" " "	"
46.	Kmisas Jonas	" " "	"
47.	Origas Augustas	" " "	"
48.	Autonikas Siemas	" " "	"
49.	Uabmukavicius Adomas	" " "	"
50.	Sergeickas Ignas	" " "	"
51.	Liole Traucas	" " "	"
52.	Kibickstis Ignas	" " "	"
53.	Valentukavicius Povilas	" " "	"
54.	Onolaitis Jonas	" " "	"
55.	Origas Jonas	" " "	partizanas
56.	Stargelis Jokubas	" " "	"
57.	Trapanavicius Jonas	" " "	"
58.	Tammlavicius Jonas	" " "	"
59.	Lukšys Ignas	" " "	"
60.	Gonctis Adomas	" " "	"
61.	Varrys Afikas	" " "	"
62.	Lutskys Roctas	" " "	"
63.	Caplikas Jonas	" " "	"
64.	Baliornis Spartukas	" " "	"
65.	Lukšys Ignas	" " "	"
66.	Kaulinskis Vincas	" " "	"
67.	Rneckas Kazys	" " "	"

6.	68.	Navickas Koralius	IV ^{to} p. gr.	partizanas
6.	69.	Lukšys Gabrys	" " "	"
6.	70.	Mukštulis Bromins	" " "	"
6.	71.	Vaiseta Autaucas	" " "	"
6.	72.	Linkys Petras	" " "	"
6.	73.	Kriovas Autaucas	" " "	"
6.	74.	Cismlevičius	" " "	"
6.		Bonifacas	" " "	"
6.	75.	Stoškus Vincas	" " "	"
6.	76.	Marcinskas Koralis	" " "	"
6.	77.	Baublys Leonas	" " "	"
6.	78.	Baublys Jonas	" " "	"
6.	79.	Škarala Jonas	" " "	"
6.	80.	Baublys Jonas	" " "	"
6.	81.	Linkys Pranas	" " "	"
6.	82.	Navickas Koralius	" " "	"
6.	83.	Kriovas Pranas	" " "	"
6.	84.	Lukšys Andrius	" " "	"
6.	85.	Dobrodičius Jonas	" " "	"
6.	86.	Ginevičius Vincas	" " "	"
6.	87.	Korėlynas Jonas	" " "	"
6.	88.	Boninskas Leonas	" " "	"
6.	89.	Baublys Jonas	" " "	"
6.	90.	Baublys Bernoldas	" " "	"
6.	91.	Stoškus Zigmas	" " "	"
6.	92.	Bilimavičius Zigmas	" " "	"
6.	93.	Štankauskas Jonas	" " "	"
6.	94.	Alanavičius Zigmas	" " "	"
6.	95.	Časpevičius Pranas	" " "	"
6.	96.	Škarala Pranas	" " "	"
6.	97.	Cismlevičius Jonas	" " "	"
6.	98.	Dvareckas Jonas	" " "	"
6.	99.	Koracičius Petras	" " "	"
6.	100.	Koracičius Pranas	" " "	"
6.	101.	Štaurvilas Autaucas	" " "	"
6.	102.	Čakaronis Valentinas	" " "	"
6.	103.	Bivelis Rokas	" " "	"
6.	104.	Galčius Bromins	" " "	"

105.	Bingelis Dionizas	IV ^{to} psl. gr.	partizanas.
106.	Dvareckas Jonas	"	"
107.	Dvareckas Micys	"	"
108.	Mažytas Vincas	"	"
109.	Kaslokas Julius	"	"
110.	Valungėvilius Vincas	"	"
111.	Švinnelis Jonas	"	"
112.	Jakavonis Vaclovas	"	"
113.	Jakavonis Vincas	"	"
114.	Kvoraciejus Vincas	"	"
115.	Balius Vaclovas	"	"
116.	Balius Antanas	"	"
117.	Jaskėlevičius Kazys	"	"
118.	Bankėvičius Valerijonas	"	"
119.	Balius Petras	"	"
120.	Jomda Jozas	"	"
121.	Stoukus Antanas	"	"
122.	Šmoka Bronius	"	"
123.	Grigas Antanas	"	"
124.	Balius Balys	"	"
125.	Balius Jonas	"	"
126.	Jankonis Audrius	"	"
127.	Glaukauskas Bronius	"	"
128.	Linkėvičius Pranas	"	"
129.	Vidūnas Feliksas	"	"
130.	Grigas Jurgis	"	"
131.	Čaplėkas Adolfas	"	"
132.	Uročkūtis Jozas	"	"
133.	Sabalaiuskas Kazys	"	"
134.	Vikys Jonas	"	"
135.	Vilkelis Balys	"	"
136.	Cesmulevičius Jonas	"	"
137.	Šilėliauskas Rostas	"	"
138.	Šumpė Jozas	"	Rajono vadas
139.	Raukaiuskas Kazys	VII ^{to} psl. gr.	partizanas.
140.	Kisko mis Pranas	"	"
141.	Popė Mikas	"	"

70

6.	142.	Qredaitis Jurgis	VII	to gr. partonaras.
6.	143.	Kiapas Antanas	"	"
6.	144.	Moaskovčius Jurgis	"	"
6.	145.	Cerbauskas Vladas	"	"
6.	146.	Skelera Kazys	"	"
5.	147.	Saparauskas Jonas	"	"

58.

Skelbiu sąrašą piliečių dalyvavusių 1923 met. sausio - vasario mėn. Klaipėdos kovo atvadavimo komisijoje savanoriais įrašius užsima.

Nr.	Pavardė ir Vardas.	Amius	Užsiėmimas	Gyvenamoji vieta			Pastaba
				Kaimas užsitas	Valstius	Apskritys	
1.	Paliskis Kostas	23 m.	darbininkas	Smagotė d.	Gelgaudišk.	Sėdus	
2.	Petravičius Jonas	20 "	ukiminkaitis	Pluonikiai	Slaviky	"	
3.	Bratėnas Petras	22 "	darbininkas	Vijonelių	Utenos	Utenos	
4.	Donaikyte Urutė	20 "	-	Kukutiskis	Kukutiskis	"	
5.	Salkūnas Auicetas	22 "	-	Novicių	Aluntos	"	
6.	Aluinsauskas Kazys	20 "	uokslėivis	Selsiai	-	Selsis.	
7.	Liaugaudas Alfys	18 "	"	Reganių d.	Selsis	"	
8.	Perabitauskas Alfys	22 "	"	"	"	"	
9.	Perabitauskas Liudas	20 "	"	"	"	"	
10.	Dorbantas Stasys	19 "	"	"	"	"	
11.	Alėiusas Liudas	20 "	"	"	"	"	
12.	Matulis Ignas	18 "	"	"	"	"	
13.	Jagūnas Ladas	23 "	"	"	"	"	
14.	Bragauskas Jonas	18 "	"	"	"	"	
15.	Bronia Jurgis	26 "	darbininkas	Rūtavo	Rūtavo	"	
16.	Bondrevičius Bronis	22 "	"	"	"	"	
17.	Kamys Bronis	25 "	"	"	"	"	
18.	Kntautas Bronis	21 "	"	"	"	"	
19.	Kelėris Eduardas	22 "	"	"	"	"	
20.	Korutavičius Kazys	22 "	ukiminkaitis	Budvilys	Smelėškis	Trakys.	
21.	Mykėvičius Kazys	22 "	-	"	"	"	

22	Šaučiūnas Pranas	25 u.	darbininkas	Darwinistis	Knuomo	Trakės.
23	Milunaitis Jonas	22 "	-	"	"	"
24	Šuštaurėlis Petras	24 "	akimirė	"	"	"
25	Leikavičius Jonas	20 "	-	"	"	"
26	Kersivius Jonas	19 "	-	"	"	"
27	Žilinskis Jonas	-	hars - valdin	Ukmergės	-	-
28	Karvelis Vaclovas	27 "	valdiminkas	Šiauliai	-	-
29	Vycys Albertas	24 "	pirklis	"	-	-
30	Julavauskas Eutanas	35 "	darbininkas	"	-	-
31	Grakalauskas Viktoras	30 "	-	"	-	-
32	Jakutis Adolfsas	21 "	farmautojas	"	-	-
33	Orentas Jonas	25 "	pirklis	"	-	-
34	Selimis Eduardas	21 "	valdiminkas	-	-	-
35	Mančiūkis Eutanas	26 "	darbininkas	Onbernijs	Šiauliai	Šiauliai
36	Magintys Vladas	20 "	akimirė	Linkuva	-	"
37	Kripias Jonas	24 "	akimirė	"	-	"
38	Škuraukas Jonas	25 "	-	"	-	"
39	Livanas Povilas	24 "	-	Šikšniai	Linkuva	"
40	Klyvis Jonas	20 "	-	Linkuva	"	"
41	Žalunskis Antanas	23 "	-	"	"	"
42	Povilaitis Vladas	17 "	darbininkas	Žagė	-	"
43	Frankėvičius Adolfas	19 "	farmautojas	"	-	"
44	Pocius Klempas	19 "	-	"	-	"
45	Baliūnas Vincas	-	-	Varilaukis	Alvito	Vilkaviskis.
46	Gruntlys Albinas	-	-	Cičkis	"	"
47	Duvė Augustas	-	-	Vilkaviskis	-	"
48	Čulaveckas Eutanas	-	-	Siuvaukė	Alvito	"
49	Brokertas Aleksas	-	-	"	"	"
50	Skelis Jonas	-	-	"	"	"
51	Andraitis Ruzys	-	-	"	"	"
52	Priotošas Jonas	-	-	"	"	"
53	Povilaitis Albinas	-	-	Varilaukis	"	"
54	Rondėvicius Jonas	-	-	"	"	"
55	Vertinskis Eutanas	-	-	Pašlopius	Lauckelė	"
56	Onoba Matas	-	-	Obelyonis	"	"
57	Bernotaitis Jonas	-	-	Šapkins	"	"
58	Paukstys Vincas	-	-	Stolaukelis	"	"
59	Viagavičius Bonaventuras	-	-	Brantiminkas	Brantiminkas	"

60.	Brazys Pranas	-	-	Bartninkas	Bartninkas	Vilkauskis
61.	Aluska Kazys	-	-	Membris de	"	"
62.	Kazemikas Jonas	-	-	Osikabalis	"	"
63.	Rondrevičius Vincas	-	-	Stolaukelis	Laukelish	"
64.	Jakimavičius Baltas	-	-	Quistenskius	Petersonsk.	"
65.	Kielaitis Jurgis	-	-	ekspiruty	Pacieris	"
66.	Prasys Pranas	-	-	"	"	"
67.	Dabyla Vincas	-	-	Knockas	"	"
68.	Cenovka Pijus	-	-	"	"	"
69.	Stukstakalnis Liudas	-	-	Seiberio	Vilkauskis	"
70.	Kortavičius Jonas	-	-	Storkas	"	"
71.	Jablonskis Jonas	-	-	u. Belvis	"	"
72.	Karlauskas Jurgis	-	-	Vokiskelis	"	"
73.	Karvikas Gustas	-	-	u. Belvis	"	"
74.	Stankavičius Jonas	-	-	Guodelius Burt.	"	"
75.	Praskys Jonas	-	-	u. Belvis	"	"
76.	Kachia Jonas	-	-	Budžeris	"	"
77.	Polipauskas Pranas	-	-	Vilkauskis	-	"
78.	Jankauskas Stasys	-	-	"	"	"
79.	Brigelis Stasys	-	-	Stolaukelis	Pajavonis	"
80.	Kalvaitis Jonas	-	-	"	"	"
81.	Plytaitis Kazys	-	-	Prinda	Giris	"
82.	Biskis Vincas	-	-	Deksnis	"	"
83.	Baraitis Jurgis	-	-	Zimis	Galissius	"
84.	Krokmauskas Jonas 22 "	-	-	Ukiminkas	Kaimelis	Rasimins
85.	Opde Audrius 25 "	-	-	Ukiminkas	Kaimelis	Rasimins
86.	Bralčiauskas Vincas 21 "	-	-	Ukiminkas	Viduklis	Viduklis
87.	Brivainis Antanas 20 "	-	-	Ukiminkas	Viduklis	Viduklis
88.	Aminskas Jonas 17 "	-	-	Ukiminkas	Viduklis	Viduklis
89.	Kaiusėvičius Vladas 22 "	-	-	Ukiminkas	Viduklis	Viduklis
90.	Žilinskas Pranas 20 "	-	-	Ukiminkas	Viduklis	Viduklis
91.	Polipauskas Vincas 23 "	-	-	Ukiminkas	Viduklis	Viduklis
92.	Skirslėnis Jonas 21 "	-	-	Ukiminkas	Viduklis	Viduklis
93.	Budvilas Petras 18 "	-	-	Ukiminkas	Viduklis	Viduklis
94.	Ropi Pijus 25 "	-	-	Ukiminkas	Viduklis	Viduklis
95.	Cikras Antanas 22 "	-	-	Ukiminkas	Viduklis	Viduklis
96.	Grasutis Jonas 26 "	-	-	Ukiminkas	Viduklis	Viduklis
97.	Žankavičius Vincas 21 "	-	-	Ukiminkas	Viduklis	Viduklis

98.	Moškevičius Jonas	18 u.	technikas	Radominis	Kraukarė	Panėvėžio
99.	Ciapas Jonas	20 "	"	Laumoniškis	"	"
100.	Žižys Jonas	18 "	mokslinis	Panėvėžio	—	"
101.	Joniskis Antanas	18 "	"	"	—	"
102.	Skudis Lionginas	23 "	technikas	"	—	"
103.	Smalys Povilas	21 "	"	"	—	"
104.	Paudomakis Antanas	20 "	graikis	"	—	"
105.	Varkevičius Vladas	21 "	tarnautojas	Veikiv	Panėvėžio	"
106.	Pačkinas Stasys	23 "	technikas	"	—	"
107.	Bajėkis Antanas	22 "	"	Vaitutis	ofn'kai	Utenos
108.	Aluontas Vladas	21 "	"	Raguvo	Raguvo	Panėvėžio
109.	Rutkauskas Pranas	18 "	mokslinis	Panėvėžio	—	"
110.	Cerbas Vladas	21 "	bakalavrus	Radviliskis	—	Šiaulis
111.	Šaulys Antanas	23 "	technikas	Viekinis	—	Varėnos
112.	Boščys Pranas	26 "	mokytojas	"	—	"
113.	Kateika Pranas	27 "	technikas	"	—	"
114.	Lapauskas Stasys	26 "	dabartinis	"	—	"
115.	Šlekma Stasys	24 "	technikas	Šilys	Viekinis	"
116.	Linkus Bronius	23 "	"	"	—	"
117.	Cepas Albinas	28 "	"	Rinavio	Šilys	"
118.	Šavickas Vladas	18 "	technikas	Ukėnė	Šedlos	"
119.	Valiūnas Simonas	24 "	tarnautojas	Varėnos	—	"
120.	Štautis Stasys	27 "	"	"	—	"
121.	Rimkus Pranas	32 "	mokytojas	Palanga	—	Kėtingas
122.	Činas Aleksas	21 "	militarinis	"	—	"
123.	Linkas Stasys	26 "	technikas	"	—	"
124.	Vigontas Vitas	34 "	dabartinis	"	—	"
125.	Štugis Eduardas	24 "	"	"	—	"
126.	Šalaitis Antanas	24 "	"	Kumigė	Palanga	"
127.	Romanas Kazys	28 "	technikas	Salantė	—	"
128.	Vosilis Zenonas	35 "	dailė	Rimkus	Salantė	"
129.	Romanas Kostas	18 "	dabartinis	"	—	"
130.	Šamnikas Kazys	16 "	"	Švedė	"	"
131.	Škurdauskas Jonas	23 "	technikas	Kalmiskis	"	"
132.	Vestas Kazys	19 "	"	Kernys	Švedė	Kėtingas
133.	Andaras Petras	21 "	"	Užuobė	Škuobė	"
134.	Šudrikas Kostas	—	dabartinis	Šaujė	"	"
135.	Šakins Jonas	21 "	technikas	Škuobė	"	"

136.	Petrauskas Kazys	18 u.	Šarkimontas	Škuvo	Škuvo	Kretinga
137.	Qirdvainys Kazys	—	"	"	"	"
138.	Šartinkus Jonas	—	"	"	"	"
139.	Šnėdrikas Valerijus	—	"	"	"	"
140.	Švilimas Vintas	—	"	"	"	"
141.	Šnėpikas Vladas	—	"	"	"	"
142.	Šneideris Pranas	—	"	"	"	"
143.	Vasiliauskas Vladas	25 u.	"	Kėdainiai	—	Kėdainiai
144.	Boradanskas Jonas	25 "	"	"	—	"
145.	Liliūnas Jonas	20 "	"	"	—	"
146.	Orantas Antanas	20 "	"	"	—	"
147.	Christauskas Stasys	23 "	"	"	—	"
148.	Balobychius Petras	23 "	"	Krėkys	Krėkys	"
149.	Jmėvicius Jonas	24 "	"	Čistopolis	"	"
150.	Petraitis Balys	20 "	"	Plaukis	"	"
151.	Plekus Vintas	23 "	"	"	"	"
152.	Kavalianskas Stasys	22 "	"	Krėkys	"	"
153.	Cerbauskas Vladas	24 "	"	Šavinduskis	Šavinduskis	"
154.	Ramanauskas					
	Švikas	26 "	44	Šotnavor	Šotnavor	"
155.	Kelpša Vaelovas	23 "	mokslėivis	"	Ž. U. M. kla	"
156.	Binkys Stasys	20 "	"	"	"	"
157.	Butavicius Kazys	23 "	"	"	"	"
158.	Šlungėvicius Švikas	19 "	"	"	"	"
159.	Prackaitis Antanas	20 "	"	"	"	"
160.	Šicionis Antanas	18 "	"	"	"	"
161.	Škardinskas Antanas	26 "	"	"	"	"
162.	Qndjurgis Antanas	21 "	"	"	"	"
163.	Šaukas Antanas	26 "	"	"	"	"
164.	Štutėvicius Kazys	20 "	"	"	"	"
165.	Binkaitis Švikas	17 "	"	"	"	"
166.	Škūpas Šudrius	21 "	"	"	"	"
167.	Vasarevicius Domas	21 "	"	"	"	"
168.	Šotisjunas Jonas	21 "	"	"	"	"
169.	Šaulocaitis Jonas	21 "	"	"	"	"
170.	Šakėvicius Petras	25 "	"	"	"	"
171.	Šmėna Jonas	26 "	mokslėivis	"	"	"
172.	Šelkis Šovilas	19 "	"	"	"	"

173.	Jonkevičius Jonas	19u.	imokslinis	Polnava	L. U. J. kls	Ledainis
174.	Jonpavicius Jokimas	25.	"	"	"	"
175.	Labelevičius Jonas	23.	"	"	"	"
176.	Tamasičius Ignas	24.	"	"	"	"
177.	Barakauskas Jonas	18.	"	"	"	"
178.	Panomariovas Jurgis	19.	darbininkas	Kaunas	"	Kaunas
179.	Bulota Kristutis	—	studentas	"	—	"
180.	Bulota Vytautas	—	"	"	—	"
181.	Pacavičius Ignas	—	"	"	—	"
182.	Jankauskas Jonas	—	"	"	—	"
183.	Klaura Vincas	23.	"	"	—	"
184.	Simonaitis Jonas	—	"	"	—	"
185.	Kalnėnas Vacius	—	valdininkas	"	—	"
186.	Kačiukauskas Andrius	23.	"	"	—	"
187.	Deputis Bronius	22.	"	"	—	"
188.	Lakauskas Mikas	23.	"	"	—	"
189.	Kavaliuskas Jonas	22.	"	"	—	"
190.	Kacinskas Hemikas	19.	"	"	—	"
191.	Kilinskis Jonas	22.	"	"	—	"
192.	Vainoras Kazys	19.	"	"	—	"
193.	Petika Aleksas	—	"	"	—	"
194.	Kriauka Vytautas	—	"	"	—	"
195.	Kolkauskas Feliksas	—	"	"	—	"
196.	Pnolaitis Jonas	—	"	"	—	"
197.	Jgaunis Jonas	—	"	"	—	"
198.	Kuklys Salvas	21.	"	"	—	"
199.	Povilaitis Antanas	24.	"	"	—	"
200.	Breizinskis Jokubas	20.	"	"	—	"
201.	Jonapavicius Jonas	20.	"	"	—	"
202.	Qedominskis Augustas	19.	"	"	—	"
203.	Pradevicius Balys	18u.	"	"	—	"
204.	Krutulis Kazys	—	"	"	—	"
205.	Kiuckys Antanas	—	"	"	—	"
206.	Kerimaitis Jonas	—	"	"	—	"
207.	Penkaitis Algirdas	—	"	"	—	"
208.	Oricius Augustas	24.	"	"	—	"
209.	Riminas Antanas	—	"	"	—	"
210.	Kriauka Vytautas	24.	"	"	—	"

76

6	211	Instickis Vladas	—	valdiminkas	Kaunas	—	Kaunas
6	212	Bielinis Jonas	—	"	"	—	"
6	213	Jonaitis Jonas	22 u.	"	"	—	"
6	214	Jonapovčius Karys	21 "	"	"	—	"
6	215	Pinkėvčius Jonas	—	"	"	—	"
6	216	Bajnickas Pijus	—	"	"	—	"
6	217	Vilkaitis Jonas	—	"	"	—	"
6	218	Seišerskas ^{Jonas} Jonas	30 "	brautuviminkas	"	—	"
6	219	Gaidelis Antanas	—	mokesleivis	"	—	"
6	220	Barkevičius Adolfas	—	"	"	—	"
6	221	Uotikūnas Vladas	—	"	"	—	"
6	222	Oraras Stasys	—	"	"	—	"
6	223	Jonaitis Václavas	—	"	"	—	"
6	224	Brauneliūnas Pijus	—	"	"	—	"
6	225	Brazinyls Alfonsas	25 "	žurnalistas	"	—	"
6	226	Bimblys Lindas	—	mechanikas	"	—	"
6	227	Šimkšta Jonas	24 "	darbininkas	"	—	"
6	228	Laravskas Adomas	23 "	"	"	—	"
6	229	Parapišavičius Valentas	18 "	"	"	—	"
6	230	Jaičiavskas Mikas	19 "	"	"	—	"
6	231	Fromestas Antanas	18 "	"	"	—	"
6	232	Helmas Pranas	17 "	"	"	—	"
6	233	Koralius Vladas	—	"	"	—	"
6	234	Ruliofas Arturas	18 "	"	Sančiu	—	"
6	235	Ernestas Fiod	19 "	"	"	—	"
6	236	Kaufmanas Jonas	18 "	"	"	—	"
6	237	Lipskas Pranas	21 "	"	"	—	"
6	238	Šabalavičius Otto	19 "	"	"	—	"
6	239	Heidriks Henrikas	—	"	"	—	"
6	240	Šatėnas Pranas	21 "	"	Garlewa Garlewa	—	"
6	241	Šavickas Brahy	19 "	inkirinkaitis	Joniskelis Joniskelis	—	Jonų-Pov.
6	242	Prasims Jonas	27 "	"	"	—	"
6	243	Linkosius Jonas	20 "	valdiminkas	Kaunas	—	Kaunas

Kapitonas Klimas
Šaulių Sąjungos Viršininkas

Bendrosios Dalies
Viršininkas